

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра педагогіки

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи

проф. Гаврилук С. В. _____

_____ 2013

р.

ПЕДАГОГІКА ДОШКІЛЬНА

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
Підготовки бакалавра
Спеціальності 6.01010101 «Дошкільна освіта»

Луцьк – 2013

Програма навчальної дисципліни «Педагогіка дошкільна» для студентів спеціальності 6.01010101 «Дошкільна освіта»

” ____ ” _____, 2013 р. -53с.

Розробники: Семенова Н.І., кандидат педагогічних наук, старший викладач

Рецензент: Бартків О.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки і педагогіки вищої школи

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри педагогіки

Протокол № 2 від 10 вересня 2013 р.

Завідувач кафедри: _____ (СМОЛЮК І.О.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією педагогічного інституту

протокол № 1 від 11 вересня 2013 р.

Голова науково-методичної комісії педагогічного інституту _____ (АНТОНЮК В.З.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 9.5	0101 Педагогічна освіта	нормативна
Модулів 3	6.01010101 – дошкільна освіта	Рік підготовки 1, 2, 3, 4
Змістових модулів 5		Семестр 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.
ІНДЗ: є		Лекції 66 год.
Загальна кількість годин 350		Практичні (семінари) 74 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): 3 год	бакалавр	Самостійна робота 106 год.
Аудиторних 140		Індивідуальна робота 104 год.
самостійної роботи 106 індивідуальної роботи 104		Форма контролю: Залік (2, 5 сем.) екзамен (8 сем.)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є :

1. Міцне усвідомлення, засвоєння студентами змісту, організаційних форм і методів навчання й виховання дітей дошкільного віку в дитячому закладі та сім'ї з метою їх різнобічного виховання і формування особистості дитини;
2. Набуття студентами вміння планувати, організовувати і реалізовувати пізнавальні, розвиваючі і виховні аспекти педагогічного процесу в дошкільному закладі, забезпечувати диференційований підхід до вихованців, враховувати їхні індивідуальні особливості, сприяти розвитку їх задатків та здібностей;
3. Ґрунтовне оволодіння матеріалом дошкільної педагогіки на рівні готовності до його викладання в педагогічному училищі та здатності проводити науково-дослідну роботу;
4. Виховання соціальної активності в студентів, намагання керуватися в практичній діяльності принципами загальнолюдської моралі, сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- теоретико-методологічні основи виховання та навчання дітей дошкільного віку;
 - основи фізичного, психічного, соціального та духовного розвитку дитини дошкільного віку;
 - вікову періодизацію розвитку дошкільника;
 - основи етнопедагогіки та родинного виховання;
 - надбання зарубіжної дошкільної педагогіки;
 - зміст напрямів виховання дітей дошкільного віку (фізичне, розумове, моральне, трудове, естетичне виховання);
 - зміст програм виховання дітей дошкільного віку;
 - організаційно-педагогічні основи діяльності сучасного дошкільного закладу;
 - мету, зміст та форми роботи вихователя дошкільного закладу;
- вміти :**
- застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці;
 - організовувати діяльність (ігрову, трудову, навчальну) дітей дошкільного віку;
 - планувати навчально-виховний процес дошкільного закладу та аналізувати його результати;
 - працювати з сім'єю;
 - здійснювати підготовку дітей до навчання в школі;
 - організовувати та управляти дитячим колективом;
 - застосовувати індивідуальні, групові та колективні форми роботи з дітьми дошкільного віку;
 - вивчати, узагальнювати та впроваджувати перспективний педагогічний досвід;
 - проводити науково-педагогічні дослідження в галузі дошкільної педагогіки;

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ.

Тема 1. Дошкільна педагогіка як наука.

Дошкільна педагогіка як наука про виховання і навчання дітей від народження до періоду навчання в школі. Дошкільна педагогіка як галузь загальної педагогіки.

Значення і унікальність дошкільного віку для розв'язання завдань формування особистості. Видатні мислителі і педагоги минулого і сучасності, наукові дані про значення виховання в перші роки життя. Суспільне ставлення до дошкільного виховання як етапу, що визначає весь подальший розвиток людини. Поняття про дитинство як повноцінне життя людини.

Джерела дошкільної педагогіки. Методологія дошкільної педагогіки. Зв'язок дошкільної педагогіки з іншими науками, її місце в системі педагогічних наук. Методи дошкільної педагогіки.

Тема 2. Виховання і розвиток дітей у період дошкільного дитинства.

Методологія понять “розвиток”, “формування”, “виховання”. Філософські концепції розвитку. Фактори, що визначають розвиток особистості. Спадковість, соціальні умови життя і виховання як вирішальні фактори формування особистості. Особистість як об'єкт і суб'єкт виховання.

Провідна роль виховання в психічному розвитку дитини. Набуття в період дошкільного дитинства суспільного досвіду, оволодіння матеріальною культурою, формування здібностей та якостей особистості.

Роль діяльності /ігрової, навчальної, трудової/ і спілкування у формуванні активної творчої особистості. Організація дитячої діяльності як шлях підвищення її виховного впливу.

Педагогічна вікова періодизація дошкільного дитинства. Необхідність врахування вікових особливостей дітей та особливостей індивідуального розвитку у вихованні й навчанні.

Робота з обдарованими дітьми. Фізіологічні задатки обдарованості. Прояви обдарованості в дітей дошкільного віку. Діяльність обдарованих дітей. Зміст спільної роботи батьків і вихователів з обдарованими дітьми. Педагогічне управління взаєминами обдарованої дитини з ровесниками. Робота з батьками обдарованої дитини.

Поняття “важковиховуваність” і “педагогічна занедбаність”. Робота з педагогічно занедбаними дітьми. Причини і особливості педагогічної занедбаності у дітей дошкільного віку. Шляхи подолання педагогічної занедбаності. Робота вихователів з батьками важковиховуваної дитини. Профілактика важковиховуваності в дошкільному віці.

Тема 3. Мета, завдання та основні напрями формування особистості дошкільника.

Своєчасний, різнобічний розвиток дитини, задоволення її біологічних і соціальних потреб як мета дошкільного виховання. Умови для розвитку дитини в дитячих дошкільних закладах. Визначення завдань дошкільного виховання на основі загальної мети виховання з урахуванням особливостей віку. Дошкільна педагогіка про завдання різнобічного розвитку дитини. Концепція дошкільного виховання. Гуманізація і демократизація цілей і принципів педагогічної роботи з дітьми. Системний і комплексний підхід у вихованні і навчанні дітей раннього і дошкільного віку. Психологічні основи і сутність педагогіки співробітництва. Завдання фізичного, розумового, морального, трудового, естетичного виховання. Комплексний підхід до виконання цих завдань.

Українська національна система виховання, її значення у вихованні дошкільників. Визначні педагоги й письменники про національне виховання (М.П. Драгоманов, С.Ф. Русова, П.Д. Грінченко, Т.Г. Шевченко, П. Куліш). Основні компоненти та засоби національної системи виховання. Народна педагогіка як прояв педагогічного досвіду народу. Суть народної педагогіки, її принципи, ідеали. Зміст розділів етнопедагогіки і використання надбань та заповідей народної педагогіки в навчанні і вихованні дітей дошкільного віку. Форми організації, методи і прийоми виховання народної педагогіки.

Тема 4. Програми виховання і навчання дітей дошкільного віку.

Значення програми виховання у забезпеченні різнобічного розвитку дітей. Перші програмні документи й галузі дошкільного виховання: “Порадник по соціальному вихованню” /НКО УГСР, 1921 р./, “Програма вивчення дитини та дитячого колективу” /НКО УРСР, 1924 р./, проекти програми для дошкільних закладів - “Дошкільне виховання” - матеріали до порадики /НКО України, 1928 р./, “Програма для дошкільних закладів НКО УРСР”, 1932 р., уніфікована “Програма та внутрішній розпорядок дитячого садка” /РРФСР - 1934 р., УРСР - 1935 р./, Посібник для вихователя дитячого садка /1945 - 1953 р.р./.

Створення в 1962 р. єдиної “Програми виховання я дитячому садку” (дітей перших семи років життя) в зв'язку з створенням об'єднаних дитячих дошкільних закладів - ясел-дитсадків (1959 р.). Спроби вдосконалення єдиних навчальних планів, програм змісту освіти. Видання на цій основі “Типової програми виховання і навчання в дитячому садку” (1984 р.).

Врахування демократизації суспільних відносин, державного суверенітету, потреби в гуманізації цілей і принципів педагогічної роботи з дітьми, необхідності диференційованого підходу до виховання дітей в науково створених сучасних програмових документів для дошкільних закладів. Програма виховання і навчання дітей як державний документ, що визначає цілі, завдання і зміст роботи дошкільного закладу. Синтез теоретичних та методичних надбань дошкільної педагогіки у програмі. Порядок вибору дошкільним закладом програмного забезпечення. Авторські програми.

Загальна характеристика програми “Малятко” (З. Плохій, 1991 р.). Народознавча спрямованість змісту програми. Розподіл навчально-виховного матеріалу за розділами. Методичні рекомендації до програми “Малятко” (1993 р.).

Виховання дітей віком з 3 до 7 років за програмою “Дитина” (О. Проскура, 1992 р.). Становлення особистості дитини через розвиток її психічних процесів. Принципи добору змісту програми “Дитина”. Характеристика розділів програми.

Зв'язок дошкільного закладу з батьками у змісті програми “Дитина в дошкільні роки” (Н. Денисенко, 1991 р.). Розділи програми. Врахування індивідуальних особливостей дитини при роботі за програмою “Дитина в дошкільні роки”.

Регіональні програми виховання і навчання дітей дошкільного віку. Програма “Українське дошкілля” (Львів) для дітей 4 – 7 років життя. Формування національних рис характеру дошкільників.

Авторські програми Л. Блудової, Н. Дернович, М. Єфименка та інші.

Базова програма навчання та виховання дітей дошкільного віку « Я у Світі».

Оновлена програма “Дитина” та “Впевнений старт”.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Виховання і розвиток дітей раннього (переддошкільного) віку.

Тема 5. Виховання і розвиток дітей раннього віку.

Особливості розвитку дітей раннього віку. Швидкий темп розвитку дітей, раннє утворення умовних рефлексів. Мотивація необхідності і можливості виховання дітей перших днів життя. Взаємозалежність фізичного і психічного розвитку дітей у перші роки життя. Особливості вищої нервової діяльності дітей перших двох років життя: легка збудливість, переважання процесів збудження над процесами гальмування, недостатня сила і врівноваженість нервових процесів, їх рухливість, легка виснажливність нервової системи, порівняно низька межа працездатності. Провідна роль дорослих у забезпеченні психічного розвитку дитини. Педагогічні правила виховання дітей з врахуванням особливостей їх віку. Єдність і сталість вимог, що висуваються до дітей, поступовість тренування гальмівних реакцій, недопустимість частих заборон і постійного обмеження рухливості дітей, різкої і частої зміни умов життя. Організація перших днів перебування дитини в дошкільному закладі та робота з батьками в цей період. Завдання виховання дітей перших двох років життя і специфіка їх реалізації в різних напрямках виховної роботи (при організації режиму дня, ігор дітей, занять з ними). Поняття про “госпіталізм”, його причини і шляхи усунення. Наукові дослідження з питань розвитку і виховання дітей перших двох років життя (М.М. Щелованов, Н.О. Аксаріна, М.І. Лісіна, Г.Ф. Лоза, Г.М. Ляміна, К.Л. Печора, Г.В. Пантюхіна/.

Зарубіжні концепції розвитку дитини в ранні роки життя (Дж. Боулбі, П. Емерсон, Х. Шиффер). Проблеми виховання дітей раннього віку в умовах сім'ї. Форми надання допомоги сім'ї.

Тема 6. Виховання дітей першого року життя.

Умови для дозрівання і розвитку дитини в період її внутрішньо-утробного розвитку. Забезпечення позитивного емоційного мікроклімату в сім'ї як запорука успішного внутрішньо-утробного розвитку дитини.

Вікові етапи та особливості розвитку дітей першого року життя. Завдання формування на кожному етапі потреб спілкування з дорослими. Режим дня дітей і організація режимних процесів. Організація і методика

годування, вдягання, укладання, привчання до охайності. Умови для самостійної діяльності (ігри в манежі), набір іграшок і посібників. Індивідуальні заняття і заняття підгруп дітей. Планування занять. Індивідуальні заняття з розвитку аналізаторів, рухів, дій з предметами. Підготовчі етапи розвитку мови. Значення і способи формування позитивних емоцій. Робота з батьками дітей першого року життя.

Тема 7. Виховання дітей другого року життя.

Режим і організація життя дітей від одного року до двох. Розвиток дитини другого року життя (оволодіння ходьбою й іншими рухами, розвиток мови, спілкування, предметна діяльність). Удосконалення сприймання, емоційної сфери, подальший розвиток наочно-дійового мислення, поява елементарних узагальнень. Роль самостійної діяльності в розвитку дітей, удосконалення деяких її видів (користування розбірними іграшками, будівельним матеріалом.) Створення умов для гри й інших видів самостійної діяльності дітей: обладнання ігрових кімнат, добір іграшок, посібників. Прийоми налагодження спілкування, керівництва грою та іншими видами самостійної діяльності дітей.

Спілкування дітей з дорослими та один з одним, його пізнавально-розвиваюче значення. Виховання самостійності в опануванні способами спілкування. Опанування дітьми правил поведінки. Розвиток дітей в процесі навчання. Види занять і дидактичних ігор. Своєрідність методики ігор-занять. Удосконалення занять від першого до другого півріччя другого року життя. Заняття з розвитку мови і орієнтування дітей в навколишньому середовищі. Прийоми розвитку мови. Дидактичні ігри і заняття з формування у дітей предметної діяльності, їх значення для розумового розвитку дитини. Основні прийоми формування предметної діяльності з цікавими для них знаряддями.

Ігри і заняття з розвитку рухів. Прийоми навчання дітей основних рухів. Добір і використання гімнастичних комплексів і рухливих ігор. Основні методичні вимоги до їх проведення. Робота з батьками дітей другого року життя.

Тема 8. Виховання дітей третього року життя.

Характеристика розвитку дітей третього року життя. Розвиток основних рухів, мови, уваги, мислення, моральних якостей. Поняття про кризу в розвитку дітей третього року життя. Поява "Я-позиції" у дитини як самовідчуття, а не як самоусвідомлення і самооцінки.

Буянність емоцій, поняття про первинний егоїзм (егоцентризм дитини, його основні ознаки, можливості формування особистості з опорою на них). Подолання примх і впертості малих дітей на основі врахування їх індивідуальних потреб, особливостей, рухливості, прагнення до самостійності, копіювання дій і вчинків дорослих.

Поява в дітей перших рольових ігор. Педагогічна підтримка рольових ігор.

Режим дня у групі третього року життя і організація життя дітей. Забезпечення правильного чергування самостійної діяльності дітей і занять протягом дня. Організація і правила годування, сон, туалет дітей, фізичне виховання дітей на заняттях, у повсякденному житті. Розумове та естетичне виховання дітей. Види й методика проведення занять з дітьми.

Виховання позитивних взаємин між дітьми і перших моральних якостей дитини.

Привчання до самообслуговування, початок трудового виховання дітей.

Робота з батьками дітей третього року життя.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, МЕТОДИ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.

Тема 9. Особливості формування особистості в дошкільному віці.

Поняття особистості у поглядах філософів, психологів та соціологів. Особистість як предмет педагогічного пізнання. Середовище та спадковість. Їх значення для детермінації розвитку особистості. Співвідношення понять “індивід”, “особистість”, “індивідуальність”. Системно-діяльнісний методологічний підхід до теорії особистості.

Роль соціального середовища у формуванні особистості. Соціалізація, розвиток та формування особистості. Особливості ранньої соціалізації дошкільника. Прояв рис особистості. Направленість особистості. Умови формування особистості в дошкільному віці.

Розвиток особистісних якостей дошкільника в колективі. Інтеріоризація та екстеріоризація особистісних рис в процесі взаємодії дитини з ровесниками. Гуманізація та індивідуалізація виховного впливу на дитину дошкільного віку в процесі формування її особистості та розвитку індивідуальності. Складові гармонійного розвитку особистості. Дитяча обдарованість в дошкільному віці.

Тема 10. Фізичне виховання дітей дошкільного віку.

Основи теорії фізичного виховання дітей. Фізичне виховання і фізичний розвиток. Філософія співвідношення фізичного і психічного розвитку. Природничо-наукова основа фізичного виховання дітей.

Створення системи фізичного виховання в Україні. П.Ф. Лесгафт про фізичне виховання дітей дошкільного віку. Розвиток його ідей в теорії фізичного виховання /праці В.В. Гориневський, О.А. Аркін, Л.І. Чулицька, О.Г. Леви-Гориневська, Г.Н. Сперанський, Н.М. Щелованов, М.Е. Шейко, М.С. Кистяківська, Т.І. Дмитренко, Е.С. Вільчковський/. Значення досвіду кращих педагогів для розпитку теорії фізичного виховання.

Основні принципи теорії фізичного виховання. Місце ігор, позитивних емоцій у системі фізичного виховання дітей.

Гігієнічні умови, які сприяють фізичному розвитку дітей. Вимоги до приміщення, ділянки, їх обладнання.

Активні засоби фізичного виховання дітей. Рухи як активний засіб і необхідна основа фізичного й загального розвитку дитини, фізіологічна основа рухів. Небезпечність малорухомого способу життя.

Режим як активний засіб фізичного і загального розвитку дитини. Особливості його побудови і організації в дошкільних закладах і вдома, фізіологічні основи режиму. Причини виникнення втоми, шляхи її усунення. Педагогічні вимоги до побудови режиму: постійність, визначеність, доцільність, розумність, рухомість, гнучкість, врахування індивідуальних особливостей дітей при його організації і проведенні. Зміни в режимі дня залежно від віку дитини і пори року. Особливості методики проведення режимних процесів (харчування, сон, прогулянка). Врахування своєрідності розвитку хлопчиків і дівчаток. Індивідуальний підхід в процесі фізичного виховання. Розв'язування виховних і навчальних завдань під час здійснення режимних процесів.

Тема 11. Розумове виховання дітей дошкільного віку.

Основи теорії розумового виховання й навчання дітей. Методологічна основа розумового виховання і навчання. Психологічні і фізіологічні основи розумового виховання. Роль чуттєвого досвіду в пізнанні дитиною навколишнього світу. Зв'язок мислення з емоціями. Роль діяльності в розумовому розвитку дитини.

Завдання розумового розвитку дитини. Знайомство дітей з навколишньою дійсністю як основа розумового виховання. Зміст знань про навколишнє середовище в дошкільному віці, поступове їх розширення і поглиблення. Своєрідний характер знань дітей, повідомлення дітям елементарних, науково-вірогідних, систематизованих даних. Виховний характер знань. Обсяг знань про природу, працю людей, про деякі суспільні події, які наведені в програмах виховання в дитячому садку. Ознайомлення дітей з предметами, їх якостями і властивостями, з діяльністю людей, з простішими явищами, доступними для їх розуміння.

Сенсорний розвиток та виховання. Значення сенсорної культури для знайомства з навколишнім світом. Завдання і зміст сенсорного виховання. Сенсорне виховання у системах Ф. Фребеля, М. Монтесорі, О. Декролі. Система сенсорного виховання в сучасній дошкільній педагогіці.

Тема 12. Навчання дітей дошкільного віку.

Провідна роль навчання в розумовому розвитку дитини. Розвиток ідеї навчання дітей дошкільного віку в зарубіжній педагогіці (Я.-А. Каменський, Й.Г. Песталоці, Ф. Фребель, М. Монтесорі, В.Ф. Одоєвський, К.Д. Ушинський, Є.І. Тихєєва.)

Дошкільна педагогіка про навчання як засіб виховання. Розробка питань теорії дошкільного навчання в працях К.О. Фльоріної, Л.С. Виготського, О.П. Усової, О.В. Запорожця, Н.М. Аксаріної, Р.С. Буре.

Навчання як двосторонній процес взаємозумовленої діяльності вихователя й дитини. Дидактичні принципи навчання в дитячому садку.

Формування передумов навчальної діяльності в дошкільному віці. Прийняття навчального завдання, формування навчальних умінь (уміння слухати і чути, планувати, організовувати робочі місця, самоконтроль і самооцінка), навчальні мотиви.

Методи розумового виховання і навчання дітей. Класифікація методів. Характеристика наочних, словесних, практичних, ігрових методів і прийомів, Проблема навчання дошкільників. Поєднання методів застосування їх з урахуванням вікових особливостей. Запитання дітей, відповіді на них вихователів і батьків.

Форми навчання дітей у дитячому садку (елементи навчання в повсякденному житті, дидактична гра, екскурсія, заняття). Заняття як провідна форма навчання, розвиваючий та виховний характер занять. Значення занять для всебічного розвитку особистості дитини, виховання в неї інтересу до учіння, підготовки до школи).

Єдність освітньої і виховної роботи на заняттях: відповідність змісту занять завданням виховання у дітей розумової активності, допитливості, пізнавальних інтересів, оволодіння суспільно виробленими засобами пізнання: сенсорними еталонами, наочними моделями та ін.; умінь точного виконання завдань і розвиток творчих здібностей, вигадки й ініціативи.

Особливості змісту й методики проведення занять у різних вікових групах і малокомплектних дитячих закладах. Організація навчання в молодшому, середньому і старшому дошкільному віці. Різні види і характер занять.

Підготовка педагога до проведення занять. Роль взаємодії вихователя і вихованців на заняттях. Переорієнтування вихователів з репродуктивних методів навчання на продуктивні, на розв'язання з дітьми проблемно-пошукових завдань, активізацію живого, невимушеного спілкування дітей, формування ініціативної мови, способів дій, поведінки. Використання дітьми одержаних на заняттях знань, умінь та навичок у самостійній діяльності та в повсякденному житті. Застосування досвіду педагогів-новаторів в організації навчання дошкільників.

Тема 13. Трудове виховання дітей дошкільного віку.

Теоретичні основи трудового виховання дітей дошкільного віку. Своєрідність праці дітей дошкільного віку, її виховне значення. Спільне і відмінне в грі та праці дітей у дошкільному періоді життя.

Дослідження трудового виховання дошкільників (Я.З. Неверович, В.Г. Нечаєва, З.Н. Борисова, Р.С. Буре, В.І. Логінова, В.О. Павленчик).

Завдання трудового виховання: ознайомлення дітей з працею дорослих, виховання в дітей трудових умінь і навичок, позитивного ставлення до праці, працьовитості, становлення в праці початків експериментування, дитячої творчості. Зміст роботи щодо ознайомлення дітей з працею дорослих у кожній з вікових груп.

Спільна праця з дорослими та традиції народної педагогіки як засоби виховання інтересу до праці, бажання працювати, пошани до праці дорослих. Принципи організації трудової діяльності дітей дошкільного віку.

Залучення дітей до праці, розподілу обов'язків, контролю за виконанням, вимогливість у поєднанні з допомогою, порадою, привчання до ретельного виконання роботи, заохочення зусиль. Місце праці в режимі дня, гігієнічні вимоги до праці дітей і трудового обладнання. Виховання трудових умінь і навичок – передумова для морального виховання в праці. Шляхи формування трудових умінь і навичок. Формування у дітей загальних компонентів трудових дій, елементів культури праці.

Види праці дітей: самообслуговування, господарська праця, праця в природі, ручна праця. Зміст і виховне значення кожного виду праці. Відповідність праці силам дітей, їх потребам та інтересам.

Організація індивідуальної і колективної форм роботи дітей: доручення, чергування, робота невеликими групами і всім дитячим колективом. Трудові доручення. Їх особливості і виховне значення. Зміст і організація доручень. Види доручень, керівництво ними. Чергування. Виховне значення чергування. Зміст роботи чергових в різних вікових групах. Керівництво вихователя працею чергових.

Колективна праця дітей, її зміст і види. Об'єднання дітей загальною метою, спільними зусиллями при виконанні колективної роботи. Привчання дітей до елементарного планування загальної і спільної роботи. Поступове підвищення вимогливості до якості роботи, до самостійності у дітей, працелюбності, колективізму, відповідальності, нетерпимості до неробства та безладдя. Спрямування програми трудового виховання дітей у зарубіжних дитячих садках. Створення у сучасному національному дитячому садку та в сім'ї умов для праці дітей із урахуванням українських національних традицій.

Тема 14. Моральне виховання дітей дошкільного віку.

Поняття моралі. Національні і загальнолюдські моральні цінності. Видатні педагоги про моральне виховання маленьких дітей. Вирішальна роль середовища і виховання в засвоєнні дітьми моральних норм і правил поведінки. Зміст морального виховання дітей. Взаємозв'язок моральних почуттів, уявлень, звичок і досвіду в моральному розвитку дитини. Об'єктивний та суб'єктивний підхід до морального виховання дітей. Методи і умови морального виховання в сім'ї і дитячому садку.

Виховання моральних якостей особистості, колективістських якостей. Передумови формування особистості дитини, її своєрідність. Новоутворення та підпорядкування мотивів у дошкільному дитинстві як ознака розвитку особистості. Поступовий розвиток колективної спрямованості особистості. Умови, необхідні для морального виховання особистості.

Індивідуалізація виховання дошкільників. Ю.А. Аркін про можливості індивідуалізації виховання в дитячому садку. Дослідження і кращий досвід індивідуального виховання (Я.І.Ковальчук та ін.).

Дитячий колектив - важлива умова формування особистості. Н.К. Крупська про виховання особистості в колективі, формування колективізму. А.С.Макаренко про взаємодію особистості і колективу. Поняття "дитячий колектив". Його специфіка, етапи розвитку, засоби створення дитячого колективу. Складність взаємовідносин у дитячому колективі, місце дитини в колективі ровесників. Виховання у кожної дитини організаторських умінь, активності, доброзичливості, справедливості, справедливого ставлення до товаришів. Особливий підхід до виховання дітей-"організаторів".

Потреба у спілкуванні - основний фактор, який визначає розвиток відносин (М.І. Лисіна), Різні форми спілкування в різних вікових групах. Формування колективізму: від симпатій до близьких людей і ровесників, тобто найпростіших форм спілкування, до співпраці на основі загальної мети, товариської взаємодопомоги, до усвідомленого виконання дитиною вимог товаришів і колективу, уміння рахуватися з їх інтересами. Особисті взаємостосунки дітей у малих групах, "їх вплив на колективні взаємостосунки".

Керівництво колективними взаємостосунками дітей. Правила взаємостосунків в колективі для дітей різних вікових груп. Створення умов, які сприятливі для формування в дітей досвіду колективних стосунків.

Формування у дітей дружніх стосунків. Роль дружби в житті дитини і дошкільного дитячого колективу. Розвиток дружби, її мотивів. Формування уявлень про дружбу. Методи, що сприяють виникненню і поглибленню дружби.

Взаємодопомога і зацікавленість кожного в загальному успіху. Види взаємодопомоги дітей, роль вихователя в створенні взаємостосунків, заснованих на взаємодопомозі. Конфлікти між дітьми, їх причини. Привчання дітей до самостійного улагодження конфліктів. Дослідження педагогів у галузі групових взаємин, виховання колективних взаємовідносин дошкільників (Л.В. Артемова, Т.Я. Маркова, В.Г. Нечаєва, Т.О. Репіна, Я.Л. Коломінський, В.О. Киричук)

Виховання гуманізму. Поступове засвоєння дитиною понять "добро", "зло", об'єднання емоційної і етичної оцінки. Виховання гуманного ставлення до оточуючих, специфіка вияву дитиною доброти, чутливості, чуйності співстраждання і співраді, справедливості, турботливості. Причини негуманного ставлення до людей, тварин, рослин. Методи виховання гуманних почуттів, гуманної поведінки.

Виховання громадянських якостей. Розвиток почуттів обов'язку і відповідальності, почуття власної гідності, здатності до самосвідомості та самовиховання як первинної основи соціальної активності.

Особливості вияву в дошкільному віці чесності, правдивості, скромності, їх виховання.

Виховання вольових рис особистості дитини. Значення волі для виховання моральних рис особистості. Нестійкість поведінки дітей через слабкість гальмування, здатності до зусиль. Важливість збігу мети для розвитку волі дитини молодшого дошкільного віку. Формування в дошкільника вміння поєднувати поняття "хочу" та "треба". Особливе значення в цьому гри, занять.

Вплив успіху і неуспіху діяльності на досягнення поставленої мети. Небезпечність накопичення досвіду незавершеної діяльності безуспішних зусиль.

Вередування і впертість дітей, їх причини. Педагогічні умови попередження вередувань і впертості. Методи перевиховання вередливих і впертих дітей.

Виховання у дітей любові до рідного краю. Національні та загальнолюдські цінності - основа патріотичного й інтернаціонального виховання. Завдання і зміст виховання в дітей любові до своєї Вітчизни.

Родинна педагогіка - першоджерело формування в дітей любові до матері, рідних, близьких, усвідомлення родоводу, пошани до сім'ї та своїх предків. Своєрідність вияву почуттів патріотизму та національної свідомості у дітей дошкільного віку. Основні шляхи і засоби виховання патріотичних почуттів: рідна мова як засіб навчання і виховання; елементи рідної історії як джерело духовності рідного народу і народів, то здавна живуть на території держави. Природа рідного краю як фундамент національної духовності, культури, екологічного світобачення, відчуття гармонії природи і людини, фольклор – перлина народної мудрості, яка відображає культурно-історичний, мистецький шлях, долю народу: національне і професійне мистецтво; народний календар - енциклопедія культури праці, побуту, дозвілля народу; національна символіка як засіб консолідації нації в єдине історичне ціле, родинно-побутова культура як народне розуміння краси й моралі традицій, дотримання заповітів батьків і предків; народні традиції – фундамент ідейних і моральних цінностей.

Виховання поваги до дорослих і дітей інших національностей, шанобливого ставлення до їх звичаїв і культури. Зміст інтернаціонального виховання в дитячому садку - ознайомлення з працею, побутом, культурою, мистецтвом, іграми різних національностей. Роль різних видів діяльності в цій роботі. Сучасні дослідження і передовий досвід виховання дітей у дусі патріотизму.

Виховання культури і дисциплінованості. Сутність дисциплінованості. Своєрідність дисциплінованості дитини, розвиток цієї якості в дошкільному віці. Виховання дітей у дусі свідомої дисципліни. Засоби внутрішнього гальмування - необхідна умова виховання дисциплінованості. Міра активності і гальмування у вихованні дітей. Необхідність врахування особливостей нервової системи дитини при вихованні дисциплінованості. Роль авторитету дорослих у вихованні дошкільників. Причини порушення дітьми правил поведінки. Попередження можливих порушень дисципліни, справедливість покарань. Допустимі і недопустимі покарання. Виховання культури поведінки, культурно-гігієнічних навичок, культури спілкування і культури діяльності. Зв'язок зовнішньої культури з внутрішньою з моральними почуттями і свідомістю. Навички культури поведінки для різних вікових груп, методи і прийоми їх формування (Г.П. Лаврентьева, С.В. Тетеріна).

Тема 15. Екологічне виховання дітей дошкільного віку.

Екологічне виховання як ціль виховної взаємодії з дітьми дошкільного віку. Зміст екологічного виховання. Організація та керівництво екологічним вихованням дітей на заняттях дошкільного закладу. Особливості використання спостережень, система їх організації та аналізу. Характеристика об'єктів для спостереження під час цільових прогулянок у природу.

Пошуково-дослідницька діяльність дітей дошкільного віку в процесі екологічного виховання. Вимоги до знань дітей про природу. Експериментальна діяльність з предметами живої та неживої природи.

Пізнавальний потенціал екологічних знань. Аналіз природного довкілля. Екологічні знання про тварин, сонце, рослинний світ. Аксіологічний потенціал екологічних знань (матеріальна, морально-естетична, санітарно-гігієнічна, рекреаційна цінність природи).

Тема 16. Естетичне виховання дітей дошкільного віку.

Основи теорії естетичного виховання. Вихідні положення вчення про естетику – методологічна основа естетичного виховання. Вплив прекрасного на всебічний розвиток дитини. Своєрідність естетичного сприймання, естетичних переживань дітей дошкільного віку. Основні принципи естетичного виховання дітей: єдність естетичного, ідейного і морального виховання; провідна роль виховання і навчання в естетичному розвитку дітей; комплексне використання різних видів діяльності дитини; забезпечення естетики життя і побуту дітей; необхідність активного включення дітей в різноманітні види творчої діяльності.

Завдання естетичного виховання: розвиток сприймання прекрасного, естетичних почуттів і уявлень дитини; залучення до художньо-творчої діяльності і формування основ смаку; розвиток творчих здібностей в різних видах діяльності.

Засоби естетичного виховання дошкільників: гра та іграшка, мистецтво, естетика побуту, природа, праця, художнє навчання, самостійна художня діяльність, народні свята, традиції, звичаї. Роль кожного із засобів у формуванні найважливіших сторін психічного життя дитини – емоційної сфери, образного мислення, уяви, художніх і творчих здібностей. С.Ф. Русова про роль природи і мистецтва у розвитку естетичних сприймань у дітей. Умови естетичного виховання дітей засобом предметного середовища: образотворче мистецтво як засіб розвитку естетичної активності особистості дитини.

Проблеми дитячої творчості. Педагогіка про можливість і необхідність виховання у дітей творчих здібностей. Своєрідність дитячої художньої творчості. Ознаки, які свідчать про наявність творчих проявів у діяльності дитини. Основні шляхи розвитку художньої творчості. Єдність і взаємодія навчання, умінь і навичок художньої діяльності та розвитку творчих здібностей. Дослідження Н.О. Ветлугіної, Н.П. Сакуліної, В.О. Єзікеєвої, В.Ф. Котляра, Г.О. Підкурғанної.

Види художньої діяльності. Значення самостійної художньої діяльності дітей для різнобічного розвитку особистості дитини і підготовки її до навчання в школі. Індивідуальна робота з дітьми різного рівня розвитку творчих

здібностей. Зарубіжні теорії художньо-творчого розвитку (С. Холла, З. Фрейда, М. Монтесорі, Ш. Бюллера).

Методи естетичного виховання. їх залежність від педагогічних цілей і особливостей виду дитячої діяльності, методів естетичного виховання, джерела знань, виду художньої діяльності, навчальних завдань, рівня розвитку художньо-творчих здібностей та ін.

Тема 17. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку.

Гра - активний чинник виховання і розвитку культури дошкільника, своєрідна академія його життя. Гра як актуальна потреба дошкільника. Гра - провідна діяльність дитини, в якій відбувається її психічний розвиток. Місце дитини в грі як творця і суб'єкта його власної діяльності. Гра як універсальний засіб формування взаємостосунків дорослих з дитиною і дітей між собою. Гра - специфічна форма діяльності, засобом якої дорослі можуть проникати в світ дитини і впливати на неї. Спілкування в процесі гри як спосіб встановлення нових зв'язків зі світом.

Походження гри в історії суспільства, зв'язок її з працею і мистецтвом (Г.В. Плеханов, Д.Б. Ельконін). Гра - своєрідний спосіб відображення життя (К.Д. Ушинський, П.Ф. Лесгафт). Н.К. Крупська, А.С. Макаренко, С.Ф. Русова про гру як творчу діяльність, її зв'язок з працею.

Теорії походження гри К. Гросса, С. Холла, З. Фрейда, А. Валлона та їх послідовників. Різні теоретичні аспекти використання гри в педагогічному процесі дитячого садка (Л.В. Артемова, Р.Й. Жуковська, Д.В. Менджеричька, Н.Я. Михайленко, С.Л. Новоселова, О.П. Усова та ін.). Класифікація дитячих ігор. Характеристика та типові особливості кожного виду ігор. Творчі ігри: сюжетно-рольові, театралізовані, режисерські, будівельні. Ігри з правилами. Народні, дидактичні, рухливі, розвиваючі, комп'ютерні. Особливості навчання, виховання розвитку дітей у різних видах ігор.

Місце гри в педагогічному процесі та в режимі дня дошкільних закладів. Фізіологічне та психологічне обґрунтування потреби дитини в грі. Педагогічне обґрунтування гри як засобу виховання дошкільників: зміст гри, оптимальна педагогічна дієздатність гри як результат її змістовності та опосередкованого керівництва опануванням дітьми доцільним змістом.

Мотиви гри - надзвичайно сильні рушійні сили впливу на дитину. Здатність гри розвиватися від елементарних до вищих стадій (Д.К. Ельконін, О.П. Усова) відповідно до розвитку інтересів дітей: від предметного світу до елементарних взаємодій і врешті до гуманних та колективних взаємин.

Творчі, сюжетно-рольові ігри. Структурні компоненти гри. Закономірності розвитку гри в зв'язку із загальними закономірностями розвитку дитини.

Виникнення, розвиток гри, її виховні функції в ранньому дитинстві. Опанування дітьми способами дій з предметами та іграшками. Предметна діяльність - передумова формування гри. Відображувальна гра - початкова

стадія сюжетно-рольової гри. Організація вихователями ігор дітей. Комплексний метод керівництва іграми дітей раннього віку (К.В. Зворигіна).

Становлення гри в дошкільному дитинстві. Розвиток індивідуальної гри кожної дитини – передумова виникнення сюжетно-рольових спільних ігор дітей. Сюжетно-відображувальна гра – передумова сюжетно-рольової гри. Спільна сюжетно-рольова гра – провідна форма ігрової діяльності. Розгорнута форма сюжетно-рольової гри – запорука її виховної дієздатності. Високий рівень гри - передумова готовності до школи. Критерії розвитку ігрової діяльності дошкільника. Збагачення і ускладнення змісту гри в дошкільному віці. Мотиви вибору гри, їх зміни з віком і розвитком дитини. Розвиток ігрової творчості: здібності до задуму, цілеспрямованості, плановості гри, уміння застосовувати і комбінувати знання, творчо розв'язувати ігрове завдання. Зв'язок між розвитком ігрової творчості і формуванням особистості дитини. Роль і ігровий образ. Засоби створення образу. Роль вихователя в сюжетно-рольовій грі. Особливості керування іграми. Орієнтація на психологію граючої дитини, врахування її потреб, інтересів, задумів, бажань.

Комплексний підхід до організації й керування грою (Л.В. Артемова). Змістовність гри, різноманітність тематики, сюжету, ролей як віддзеркалення цікавого життя дитини, багатоманітності її зв'язків із навколишньою дійсністю. Типове в змісті сюжетно-рольових ігор. Особливості ознайомлення з навколишньою дійсністю з метою збагачення дитячих ігор. Творчий сплав у грі стихійного і набутого під керівництвом вихователя досвіду й знань. Використання іграшок як опосередкованого засобу активізації й реалізації в грі творчих задумів дітей.

Опосередковане спрямування ігрової діяльності дітей: постановка ігрових завдань, створення ігрових ситуацій, ситуацій вибору, активізація ігрового спілкування, взаємин. Керівництво організаційними /реальними/ взаєминами дітей за допомогою правил спільної гри. Способи оптимізації взаємного впливу дітей один на одного в дитячому товаристві. Культивування здібної творчої індивідуальності, організаторських умінь, активності особистості як основи розмаїтості гри. Розвиток симпатії, гуманних почуттів, колективних взаємин, справедливості, добропорядності. Непорозуміння й суперечки, їх причини, способи їх попередження й усунення.

Театралізовані ігри. Різновиди театралізованих ігор: режисерські та драматизації. Режисерські - настільні ігри; театр іграшок, театр картинок; стендові ігри - стенд-книжка, фланелеграф, тіньовий театр, кругова панорама. Ігри-драматизації: з пальчиками, з ляльками бібабо, власне драматизація, імпровізація. Типове та особливе в структурі сюжетно-рольової і театралізованої гри. Тематика і зміст театралізованих ігор. їх місце в педагогічному процесі. Організація методики керівництва театралізованими іграми дітей різних вікових груп. Активізація дітей на всіх етапах підготовки та проведення гри. Співробітництво дітей один з одним та з дорослим у грі. Творчість дітей. Опанування дітьми засобами емоційної виразності. Навчально-виховні можливості театралізованих ігор, їх використання вихователем. Поєднання засобів різних видів ігор в розігруванні певного художнього твору.

Вимоги при доборі малих форм народної творчості, літературних творів для театралізованих ігор. Позитивні образи й ролі. Проблема негативного персонажу в керівництві грою.

Динамічність, виразність, характерність оснащення театралізованих ігор. Іграшки-саморобки з природного та іншого матеріалу в театралізованих іграх. Ігри з правилами - дидактичні й рухливі ігри. Структура ігор з правилами. Спільне й відмінне ігор з правилами та сюжетно-рольових. Ігри з правилами як форма навчання та виховання, що відповідає віковим особливостям дітей. Відмінність навчальних завдань дидактичних та рухливих ігор. Ідентичність виховного впливу ігор з правилами. Місце цих ігор у режимі дня та педагогічному процесі дошкільних закладів.

Функції дидактичної гри. Значення її для сенсорного, розумового розвитку. Формування всебічної розвиненої творчої особистості дитини. Дослідження дидактичних ігор у дошкільній педагогіці (С.І. Тихеева, Ф.Н. Блехер, Е.Н. Аванесова, Л.В. Артемова, В.Х. Хачапурідзе, А.Й. Сорокіна, Є.І. Удальцова, А.К. Бондаренко, О.Н. Янківська). Види дидактичних ігор. Зміст дидактичних ігор. Особливості організації та керівництва дидактичними іграми дітей різних вікових груп. Народні дидактичні, рухливі, хороводні ігри. Їх педагогічна цінність як засобу прилучення дітей до національної культури.

Комп'ютерна гра – сучасний різновид дидактичної гри. Педагогічні та гігієнічні вимоги до організації цих ігор. Особливості співпраці дитини з комп'ютером. Комп'ютерно-пошукова діяльність дошкільників. Комп'ютерно-ігровий комплекс у педагогічному процесі дитячого садка.

Розвиваючі ігри, їх особливості. Розвиток творчих здібностей у сприятливій атмосфері для вільної й радісної творчості, самостійного мислення, вибору й прийняття рішення. Цікаві, розважальні завдання. Загадки-завдання - жарти, розваги.

Тема 18. Використання іграшки у навчально-виховному процесі дошкільного навчального закладу.

Іграшка - найважливіший засіб розвитку гри. Роль іграшки в задоволенні потреби дитини в грі, здійсненні задумів у виконанні ролі. Освітній та виховний вплив іграшок. Історія іграшки як предмета мистецтва та засобу виховання. Різновиди іграшок: народні, образні, дидактичні, розвиваючі, предмети багатоцільового призначення, предмети-замінники.

Зв'язок гри з конструюванням і працею. Конструктори і будівельний матеріал у дитячих іграх. Різноманітний характер будівельних ігор. Використання в грі конструктивних умінь, різних видів іграшок-саморобок.

Використання іграшки в педагогічному процесі (Л.В. Артемова, Н.Я. Михайленко, С.Л. Новоселова, Є.А. Фльоріна).

МОДУЛЬ IV. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПЛАНУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Тема 19. Система дошкільного виховання в Україні.

Історія становлення і розвитку системи суспільного дошкільного виховання. Дошкільне виховання як елемент системи народної освіти XVIII ст. Перші дошкільні заклади в Україні XIX ст. (дошкільні заклади О. Чернишової, 1858 р., сестер Марії та Софії Ліндфорс, 1862-64 р.р.). Народні дитячі садки початку XX ст. Формування першої мережі дошкільних закладів. Державна підтримка розвитку системи дошкільного виховання радянської доби.

Дитячі дошкільні заклади як перша ланка державної системи освіти в Україні. Типи дошкільних закладів. Функції дошкільних закладів. Організаційно-педагогічні умови функціонування дошкільного закладу. Комплектація груп дітей дошкільного закладу за віком.

Стратегічні завдання реформування дошкільної освіти в рамках національної програми “Освіта. Україна XXI століття”. Оновлення системи суспільного дошкільного виховання у світлі Закону України “Про дошкільну освіту”.

Народність, культуровідповідність, природо відповідність, гуманізація, демократизація, безперервність та етнізація – концептуальні засади діяльності системи дошкільного виховання в Україні.

Тема 20. Нормативно-правове забезпечення діяльності дошкільного закладу.

Основні документи, що регламентують діяльність дошкільного навчального закладу. Законодавчі основи діяльності дошкільного закладу освіти.

Регулювання діяльності системи дошкільної освіти у змісті Закону України “Про освіту”.

Закон України “Про дошкільну освіту ”. Структура Закону, зміст розділів. Основні положення діяльності дошкільного закладу, що врегульовуються Законом України “Про дошкільну освіту ”.

Положення про дошкільний виховний заклад України. Типи дошкільних закладів та порядок їх комплектування. Визначення учасників навчально-виховного процесу дошкільного закладу. Управління дошкільним вихованням закладом. Фінансово-господарська діяльність дошкільного виховного закладу та контроль за його діяльністю.

Концепція дошкільного виховання в Україні.

Базовий компонент дошкільної освіти.

Тема 21. Особистість вихователя дошкільного закладу.

Роль вихователя та його відповідальність за розвиток особистості дитини. Народна педагогіка, класики педагогіки про особистість вихователя. Спрямованість та моральне обличчя вихователя. Основні особисті якості. Постійне підвищення культурного рівня, загальноосвітньої підготовки

професійної майстерності вихователя. Спрямованість особистості вихователя. Любов та повага вихователя до дитини. Розуміння психології дошкільника. Свідоме, вільне володіння різноманітними методами та прийомів виховання, адекватне їх застосування стосовно індивідуальності кожної дитини, конкретних умов та ситуацій.

Знання й педагогічні здібності вихователя. Предмет і засоби праці вихователя дошкільного закладу. Структура його діяльності. Мотиви педагогічної діяльності. Професійні уміння вихователя: гностичні, конструктивні, комунікативні й організаційні уміння. Взаємозв'язане застосування вихователем професійних умінь. Ставлення до педагогічної праці. Педагогічне спілкування в діяльності вихователя дитячого садка. Пізнання педагогом своїх вихованців. Умови та засоби оптимального педагогічного спілкування. Педагогічний такт. Опанування засобами педагогічної майстерності, вільне користування ними в міжособистістному спілкуванні. Співробітництво з вихованцями як суб'єктами педагогічного процесу. Зворотний зв'язок з дошкільниками. Ставлення дітей до особи вихователя.

Стилі педагогічного спілкування: демократичний, авторитарний, потурання. Порівняльний вплив стилю спілкування вихователя на вихованців. Наслідки кожного стилю в діяльності, поведінці дітей, ставлення до навколишньої дійсності. Опанування демократичними методами роботи з дітьми. Вплив вихователя на формування мотиваційної сфери, оцінки та самооцінки дошкільника, мікроклімату в групі.

Вихователь - основна фігура педагогічного колективу. Роль кожного вихователя у створенні сприятливого психологічного клімату в педагогічно-обслуговуючому мікроколективі групи та колективі дошкільного закладу. Соціальні очікування вихователів стосовно педагогічно-адміністративного керівництва дошкільним закладом. Творча спрямованість педагогічного колективу як важлива умова результативності діяльності його членів.

Мотиви вибору спеціальностей дошкільного профілю. Методи вивчення ефективності роботи вихователя та сприйняття його дітьми.

Тема 22. Планування діяльності дошкільного закладу.

Діагностика стану розвитку дошкільного закладу як освітньої системи та об'єкту планування. Планування діяльності освітньої системи як ланка управлінської діяльності. Взаємодія управління, планування та діагностики стану розвитку освітньої системи.

Перспективне планування. Вимоги до перспективного планування у дошкільному закладі. Форми перспективного планування. Зв'язок перспективного планування зі змістом програм виховання та навчання дітей та планом діяльності дошкільного закладу. Контроль за виконанням документів перспективного планування.

Календарне планування роботи в групі. Джерела календарного планування. Зв'язок календарного та перспективного планування роботи з

дітьми. Урахування індивідуальних особливостей дітей групи. Звітність в процесі календарного планування роботи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ V. ЗВ'ЯЗОК ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ З ПЕДАГОГІЧНИМИ СИСТЕМАМИ СІМ'Ї ТА ШКОЛИ.

Тема 24. Педагогічна взаємодія дошкільного закладу та сім'ї.

Зростання значення сім'ї в житті людини. Українське законодавство про сім'ю, охорону материнства і дитинства, про відповідальність сім'ї за виховання дітей, про допомогу сім'ї. Єдність цілей і завдань суспільного і сімейного виховання. Концепція дошкільного виховання про єдність суспільного і сімейного виховання.

Вихователь і батьки. Мотиви взаємодії вихователя з батьками. Умови успішності співпраці з батьками і рідними дітей. Причини непорозумінь і конфліктів вихователів з батьками, їх попередження та способи вирішення. Організація роботи з сім'ями дітей, які до трьох років виховувалися в сім'ї: патронаж на дому, консультації, школи матерів і консультативні пункти для матерів.

Особливості й умови сімейного виховання. Проблеми виховання дошкільників у сім'ї. Типові помилки і труднощі батьків. Роль прикладу батьків і їх авторитету, виховання поваги до старших, дружба поміж дітей, участь дітей у домашній праці, необхідність правил поведінки, виховання слухняності. Народна педагогіка про провідні напрями родинного виховання.

Використання кращих традицій української народної педагогіки, дитячої літератури, мистецтва в сімейному вихованні.

Режим для дітей, їх дозвілля, ігри, заняття з ними. Догляд за дитиною, турбота батьків про їхнє здоров'я. Кращий досвід сімейного виховання.

Тема 25. Батьківські збори у дошкільному навчальному закладі .

Педагогічна освіта батьків. Формування батьків як педагогів: розуміння ними інтересів і потреб дитини, усвідомлення власних труднощів і помилок, пошук шляхів їх подолання.

Необхідність підвищення педагогічної культури батьків засобами педагогічної пропаганди. Вимоги до її змісту, врахування особливостей аудиторії (професії, загального культурного рівня, педагогічної грамотності).

Різноманітність форм і методів педагогічної пропаганди - колективні та індивідуальні. Батьківські збори у дошкільному закладі як форма педагогізації батьків. Вимоги до проведення батьківських зборів. Підбір тематики батьківських зборів та способів підготовки тематичних доповідей.

Характеристика форм роботи дитячого садка з сім'єю. Залучення батьків до участі в житті дитячої установи.

Організація батьківської громадськості. Вивчення, узагальнення і поширення досвіду сімейного виховання. Посібники для батьків.

Тема 26. Наступність у діяльності дошкільного закладу та школи.

Теоретичні передумови наступності у навчально-виховному процесі. Актуальні проблеми наступності сучасного дошкільного закладу та школи. Біологічні основи наступності у навчанні та вихованні дітей. Психологічні основи підготовки дітей до навчання в школі.

Основні завдання наступності. Сутність перспективи і ретроспективи в цій проблемі. Необхідність узгодження програм і методів навчання і виховання дітей в дитсадку і школі. Значення дошкільної підготовки для успішного навчання дітей в школі, формування передумов навчальної діяльності. Специфіка методів навчання - форм організації навчання і форм організації роботи з дітьми на перших етапах шкільного життя.

Зміст виховної і навчальної роботи в підготовчих групах дитсадку. Навчання рідної мови дошкільників. Формування належної рухової активності дітей. Вироблення в дітей графічних навичок письма. Роль художньої літератури у формуванні любові до читання. Формування елементарних математичних понять, навичок лічби, логічних прийомів мислення. Дидактичні ігри.

Форми зв'язку дитячого садка і школи, вивчення системи вимог, які висуває до дитини школа.

Тема 27. Формування готовності дошкільника до навчання в школі.

Прогресивні ідеї Я.-А. Коменського, К.Д. Ушинського, Є.І. Тихеевої про підготовку дітей до школи. Дослідження цих проблем педагогами і психологами: А.В. Запорожець, Г.О. Люблінська, Л.А. Венгер, Г.М. Леушина, Р.С. Буре, А.М. Богущ, К.В. Назаренко, З.П. Плохій. Досвід Ш.О. Амонашвілі, В.О. Сухомлинського щодо підготовки дітей до школи.

Загальна і спеціальна підготовка дітей до школи. Розуміння готовності дітей до навчання в школі як розвитку всіх сторін особистості дитини. Мотиваційна готовність. Розумова готовність. Вольова готовність. Емоційно-психологічна готовність дітей до навчання в школі.

Формування підготовки дитини до школи, починаючи з раннього віку. Концепція дошкільного виховання з цього питання.

Особливості роботи групи підготовчої до школи: підвищення вимог до самостійності і відповідності дітей, ускладнення занять, праці, ігор дітей, фізичних вправ з дітьми.

Ознайомлення дітей з життям школярів, виховання поваги до вчителя.

Спільна робота дитсадку і сім'ї щодо підготовки дитини до школи. Індивідуальна робота з дітьми. Діагностика готовності до школи кожної дитини.

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Т Е М А	Кількість годин, форми роботи			
		лекції	практич ні	самостій на робота	індивідуа льна робота
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Модуль I. Загальні питання дошкільної педагогіки.					
1.	Дошкільна педагогіка як наука.	2	2	4	4
2.	Виховання і розвиток дітей у період дошкільного дитинства.	2	2	4	4
3.	Мета, завдання та основні напрями формування особистості дошкільника.	2	2	4	4
4.	Програми виховання і навчання дітей дошкільного віку.	2	2	4	4
Модуль II. Виховання і розвиток дітей раннього (переддошкільного) віку.					
5.	Виховання і розвиток дітей раннього віку	2	2	4	4
6.	Виховання дітей першого року життя	2	2	4	4
7.	Виховання дітей другого року життя	2	2	4	4
8.	Виховання дітей третього року життя	2	4	4	4
Модуль III. Завдання, зміст, методи виховання дітей дошкільного віку.					
9.	Особливості формування особистості в дошкільному віці.	2	2	4	4
10.	Фізичне виховання дітей дошкільного віку.	4	4	4	4
11.	Розумове виховання дітей дошкільного віку.	4	6	4	4
12.	Навчання дітей дошкільного віку.	4	4	4	4
13.	Трудове виховання дітей дошкільного віку.	4	4	4	4
14.	Моральне виховання дітей дошкільного віку.	4	4	4	4
15.	Екологічне виховання дітей дошкільного віку.	2	2	4	4
16.	Естетичне виховання дітей дошкільного віку.	2	4	4	4
17.	Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку.	4	6	4	4

1.	2.	3.	4.	5.	6.
18.	Використання іграшки у навчально-виховному процесі дошкільного закладу.	2	2	4	4
Модуль IV. Організація і планування освітнього процесу в дошкільному закладі.					
19.	Система дошкільного виховання в Україні.	2	2	4	4
20.	Нормативно-правове забезпечення діяльності дошкільного закладу.	2	2	4	4
21.	Особистість вихователя дошкільного закладу.	2	2	4	4
22.	Педагогічний процес дошкільного закладу освіти.	2	2	4	4
23.	Планування діяльності дошкільного закладу.	2	2	4	4
Модуль V. Зв'язок дошкільного навчального закладу з педагогічними системами сім'ї та школи.					
24.	Педагогічна взаємодія дошкільного закладу та сім'ї.	2	2	4	4
25.	Батьківські збори у дошкільному закладі освіти.	2	2	4	4
26.	Наступність у діяльності дошкільного закладу та школи.	2	2	4	2
27.	Формування готовності дошкільника до навчання в школі.	2	4	2	2
Р А З О М		66	74	106	104

5. Теми практичних занять

	Тема	Кількість годин
1	<p style="text-align: center;">Тема: Предмет дошкільної педагогіки</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет дошкільної педагогіки. 2. Основні поняття дошкільної педагогіки. 3. Джерела розвитку дошкільної педагогіки. 4. Становлення і розвиток ідей дошкільної педагогіки. 	2

	5. Зв'язок дошкільної педагогіки з іншими науками.	
2	<p>Тема: Закономірності та фактори розвитку План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль біологічних і соціальних факторів у розвитку дитини. 2. Українська етнопедагогіка про рушійні сили формування особистості. 3. Значення дошкільного дитинства в становленні особистості. 4. Вплив різних видів діяльності на психічний розвиток дитини. 	2
3	<p>Тема: Виховання як фактор розвитку План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль дорослого у розвитку дитини. Виховання і навчання. 2. Поняття про «зону найближчого розвитку» та сензитивні періоди розвитку. 3. Педагогічна періодизація дошкільного дитинства. 4. Обдарованість та проблеми виховання обдарованих дітей. 5. Реабілітаційна педагогіка. 	2
4	<p>Тема: Програми навчання та виховання дітей дошкільного віку. План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види програм. 2. Принципи побудови програм навчання та виховання дітей дошкільного віку. 3. Програма « Дитина» 4. Програма « Я у Світі». 5. Програма « Впевнений старт». 	2
5	<p>Тема: Організація життя дітей раннього віку в дошкільному закладі План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості раннього дитинства як вікового періоду. 2. Теоретичне обґрунтування необхідності виховання дітей від моменту народження. 3. Основні педагогічні правила виховання дітей раннього віку. 4. Соціальна адаптація та чинники, що визначають 	2

	<p>характер і тривалість звикання дітей до нових умов.</p> <p>5. Організація життя дітей у перші дні перебування їх в дитячому</p>	
	<p>Тема: Розвиток і виховання дітей першого року життя</p> <p>План</p> <p>1. Особливості психофізичного розвитку дітей першого року життя. Періодизація розвитку дітей на першому році життя.</p> <p>2. Завдання виховання дітей першого року життя.</p> <p>3. Режим дня дітей першого року життя та організація режимних процесів у сім'ї та дошкільному закладі.</p> <p>4. Методика проведення навчально-виховної роботи з дітьми першого року життя.</p>	2
	<p>Тема : Розвиток і виховання дітей другого року життя</p> <p>План</p> <p>1. Розвиток дитини 2-го року життя та завдання виховання.</p> <p>2. Організація умов життєдіяльності дітей, особливості режиму в другій групі раннього віку.</p> <p>3. Засоби створення предметно-ігрового середовища.</p> <p>4. Педагогічне керівництво самостійною діяльністю дітей 2-го року життя.</p>	2
	<p>Тема: Розвиток і виховання дітей третього року життя</p> <p>План</p> <p>1. Особливості розвитку дитини 3-го року життя. Явище „кризи 3-х років” та педагогічні засоби попередження її негативних наслідків.</p> <p>2. Завдання і зміст навчально-виховної роботи у першій молодшій групі.</p> <p>3. Організація режимних процесів та розвивального предметного середовища.</p> <p>4. Методика педагогічного керівництва іграми дітей 3-го року життя.</p>	2
9	<p>Тема: Організаційно-методична робота в групах раннього віку</p>	2

	<p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Планування і облік виховної роботи в групах раннього віку. 2. Контроль за фізичним і нервово-психічним розвитком дітей. 3. Робота з батьками. 4. Особливості та дидактичні вимоги до навчання дітей раннього віку. 5. Види занять з дітьми 2-го і 3-го року життя. 6. Організація і методика проведення занять. 	
1 0	<p style="text-align: center;">Тема: Теоретико-методичні засади фізичного виховання дітей дошкільного віку</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «фізичне виховання» і «фізичний розвиток». 2. Мета і завдання фізичного виховання дітей дошкільного віку. 3. Характеристика основних засобів фізичного виховання дошкільників. 	2
1 1	<p style="text-align: center;">Тема: Система фізичного виховання дітей у дошкільному закладі</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про руховий режим та засоби його здійснення. 2. Роль вихователя в організації фізичного виховання дітей. 3. Спільна робота сім'ї і дошкільного закладу з фізичного виховання дітей. 	2
1 2	<p style="text-align: center;">Тема: Теоретичні засади розумового виховання</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення розумового виховання у формуванні особистості. 2. Психолого-педагогічні дослідження проблеми розумового виховання дітей дошкільного віку. 3. Мета і завдання розумового виховання дошкільників. 4. Засоби розумового виховання. 	2

13	<p>Тема: Сенсорне виховання дітей дошкільного віку</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення формування сенсорно культури дітей. 2. Розумовий розвиток дітей у процесі сенсорного виховання. 3. Завдання сенсорного виховання дітей дошкільного віку. 4. Зміст і методи сенсорного виховання. 5. Характеристика систем сенсорного виховання (Ф. Фребель, О. Декролі, М. Монтессорі, Л. Венгер). 	2
14	<p>Тема: Ваховання у дітей розумової активності</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості розумової активності дітей дошкільного віку. 2. Педагогічні умови формування розумової активності дошкільників. 3. Методи і прийоми формування розумової активності у дітей. 4. Роль різних видів діяльності у формуванні розумової активності дітей. 	2
15	<p>Тема: Теоретичні засади навчання дітей дошкільного віку</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні категорій дошкільної дидактики. 2. Розвиток вітчизняної та зарубіжної теорії дошкільного навчання. 3. Закономірності та принципи навчання дітей дошкільного віку. 4. Типи навчання, їх характеристика. 5. Наукові дослідження проблем дошкільної дидактики. 	2
16	<p>Тема: Зміст і методи навчання дітей дошкільного віку</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Становлення і розвиток навчальної діяльності в дошкільному віці. 2. Своєрідність освоєння дітьми навчальних умінь і навичок. 3. Характеристика методів і прийомів навчання 	2

	дітей дошкільного віку. 4. Індивідуально-диференційований підхід до навчання дітей.	
17	<p>Тема: Теорія трудового виховання дітей дошкільного віку</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Трудове виховання дітей дошкільного віку як психолого-педагогічна проблема. 2. Своєрідність трудової діяльності дошкільника. 3. Становлення компонентів трудової діяльності дошкільників. 4. Мета і завдання трудового виховання. 5. Взаємозв'язок засобів трудового виховання дітей у дошкільному закладі. 	2
18	<p>Тема: Види праці дітей та форми й організації</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види праці дітей, їх зміст. 2. Становлення різних видів праці. 3. Характеристика форм організації праці дітей в дошкільному закладі: <ol style="list-style-type: none"> а) особливості, зміст і види трудових доручень; б) виховне значення та види чергувань у дошкільному закладі; в) колективна праця дітей. 4. Методи і прийоми керівництва різними формами праці дітей. 5. Вимоги до організації різних форм праці дітей. 	2
19	<p>Тема: Завдання і зміст морального виховання дошкільників</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Завдання морального виховання в дитячому садку. 2. Виховання моральних почуттів дітей. 3. Розвиток етичних уявлень дошкільників. 4. Формування моральних звичок і збагачення морального досвіду поведінки. 5. Виховання мотивів моральної поведінки дітей. 	2

20	<p>Тема: Виховання у дітей культури поведінки та взаємин</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст понять «культура поведінки», «етикет». 2. Методи та прийоми формування у дітей культурно-гігієнічних навичок і звичок. 3. Правила культури спілкування. Методи формування культури спілкування дітей з дорослими та однолітками. 4. Правила культури діяльності. Методи і прийоми її формування у дітей різного віку. 5. Роль вихователя у створенні педагогічних умов розвитку гуманних взаємин дітей дошкільного віку. 6. Особливості дружніх стосунків дітей, мотиви дитячої дружби та її розвиток. 7. Етапи становлення дитячого колективу. 8. Спільна діяльність дітей як чинник розвитку колективних взаємин. 9. Виховання чуйності та взаємодопомоги у різних вікових групах. 	2
21	<p>Тема: Екологічне виховання дошкільників</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Необхідність екологічного виховання дітей, його зв'язок із сучасністю. 2. Мета і завдання екологічного виховання дошкільників. 3. Теоретичні засади екологічного виховання дітей дошкільного віку. 4. Можливості навчально-виховного процесу для формування у дошкільників екологічних знань та екологічної культури. 5. Визначення рівня екологічної її вихованості дитини. 	2
22	<p>Тема: Розвиток естетичних сприймань і почуттів у дошкільному віці</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст і завдання естетичного виховання дітей дошкільного віку. 2. Значення естетики поведінки дітей і дорослих. 3. Шляхи формування у дітей оцінного ставлення 	2

	до прекрасного в навколишньому житті та мистецтві. 4. Організація естетичного виховання у дошкільному закладі.	
23	Тема: Художня діяльність дітей в дошкільному закладі План 1. Витоки дитячої творчості. 2. Види художньої діяльності дітей. 3. Методи розвитку творчих здібностей дітей. 4. Організація умов для самостійної художньої діяльності дітей.	2
24	Тема: Теорія гри План 1. Походження гри в історії суспільства, її зв'язок з працею і мистецтвом. 2. Аналіз зарубіжних і вітчизняних теорій гри та сучасних психолого-педагогічних досліджень. 3. Класифікації дитячих ігор.	2
25	Тема: Організація предметно-ігрового середовища в умовах дошкільного закладу 1 Освітня та виховна цінність іграшки. 2. Історія виникнення і розвитку іграшки. 3. Сучасна класифікація іграшок. Вимоги до них. 4. Народні іграшки та їх педагогічне значення. 5. Характеристика предметно-ігрового середовища. 6. Особливості організації предметно-ігрового середовища в різних вікових групах дошкільного закладу.	2
26	Тема: Виховання дітей у творчій грі План 1. Педагогічні дослідження виховання дітей у грі. 2. Виховання моральних якостей особистості у грі. 3. Формування взаємин дітей дошкільного віку у творчих іграх. 4. Особливості педагогічного керівництва творчими іграми в різних вікових групах.	2
27	Тема: Дидактичі ігри План	2

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості та значення дидактичних ігор. 2. Поліфункціональність дидактичної гри. 3. Види дидактичних ігор. 4. Структурні компоненти дидактичної гри, їх характеристика. 5. Основні прийоми керівництва дидактичними іграми в різних вікових групах. 	
28	<p>Тема: Театралізовані ігри План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення театральної-ігрової діяльності для становлення особистості дошкільника. 2. Характеристика видів театралізованих ігор. 3. Своєрідність ігор-драматизацій. 4. Інценування літературних творів. 5. Умови розвитку театралізованих ігор. 6. Організація та педагогічне керівництво театралізованими іграми в різних вікових групах. 	2
29	<p>Тема : Будівельно-конструктивні ігри План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиваюче і виховне значення будівельно-конструктивних ігор. 2. Характеристика ігор з будівельним матеріалом, їх зв'язок із сюжетно-рольовими іграми. 3. Умови розвитку будівельно-конструктивних ігор. 4. Методика навчання дошкільників конструктивних умінь. 5. Види конструювання. 6. Педагогічне керівництво будівельно-конструктивними іграми дітей в різних вікових групах. 	2
30	<p>Тема :Особистість вихователя дошкільного навчального закладу План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль вихователя та його відповідальність за розвиток особистості дитини. 2. Народна педагогіка, класики педагогіки про особистість вихователя. 3. Спрямованість та моральне обличчя вихователя. 4. Основні особисті якості вихователя ДНЗ, 	2
31	<p>Тема :Система дошкільного виховання в Україні План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дитячі дошкільні заклади як перша ланка державної системи освіти в Україні. 2. Типи дошкільних закладів. 	2

	<p>3. Функції дошкільних закладів.</p> <p>4. Організаційно-педагогічні умови функціонування дошкільного закладу.</p> <p>5. Комплектація груп дітей дошкільного закладу за віком.</p>	
32	<p>Тема :Планування роботи дошкільного навчального закладу</p> <p>План</p> <p>1. Діагностика стану розвитку дошкільного закладу як освітньої системи та об'єкту планування.</p> <p>2. Планування діяльності освітньої системи як ланка управлінської діяльності.</p> <p>3. Взаємодія управління, планування та діагностики стану розвитку освітньої системи.</p> <p>4. Перспективне планування.</p>	2
33	<p>Тема: Організація навчальної діяльності дітей дошкільного віку</p> <p>План</p> <p>1. Формування навчальної діяльності у дітей дошкільного віку.</p> <p>2. Роль занять у формуванні навчальних навичок і умінь у дітей дошкільного віку в різних вікових групах.</p> <p>3. Методика організації навчальної діяльності дітей.</p>	2
34	<p>Тема: Взаємодія родинного і суспільного родинного виховання</p> <p>План</p> <p>1. Сучасна сім'я та її роль у вихованні дошкільників.</p> <p>2. Психолого-педагогічні засади родинного виховання.</p> <p>3. Педагогічні умови виховання дітей у сім'ї.</p> <p>4. Шляхи взаємодії суспільного та родинного виховання дітей дошкільного віку.</p>	2
35	<p>Тема: Форми і методи співробітництва дитячого садка і сім'ї</p> <p>План</p> <p>1. Сучасні підходи до проблеми співробітництва дошкільного закладу і сім'ї.</p> <p>2. Зміст і форми організації спільної виховної роботи дитячого садка та сім'ї.</p> <p>3. Методи вивчення сім'ї.</p>	2

	4. Формування батьків як педагогів. 5. Шляхи оптимізації співробітництва з батьками.	
36	Тема: Готовність дітей до шкільного навчання План 1. Дослідження проблеми готовності до школи у вітчизняній педагогіці та психології. 2. Характеристика змісту та основних компонентів готовності до шкільного навчання: а) фізіологічна готовність; б) фізична готовність; в) психологічна готовність; г) спеціальна готовність. 3. Шляхи формування компонентів психологічної готовності у дошкільному закладі. 4. Соціально-психологічна адаптація дитини до школи. 5. Способи визначення підготовленості дитини до навчання у школі.	2
37	Тема: Наступність у роботі дитячого садка і початкової школи План 1. Особливості учіння шестирічних школярів. 2. Організація навчально-виховної роботи у початковій школі. 3. Наступність в освітніх програмах дитячого садка і початкової школи.	2
	Разом	74

Самостійна робота

	Тема	Кількість годин
1	Роль біологічних і соціальних факторів у розвитку дитини.	2
2	Українська етнопедагогіка про рушійні сили формування особистості.	2
3	. Значення дошкільного дитинства в становленні особистості.	2
4	Вплив різних видів діяльності на психічний розвиток	2

	дитини.	
5	Роль дорослого у розвитку дитини. Виховання і навчання.	2
6	Поняття про «зону найближчого розвитку» та сензитивні періоди розвитку.	2
7	. Педагогічна періодизація дошкільного дитинства.	2
8	Наукові засади режиму життя дитини.	2
9	Педагогічне значення режиму дня.	2
10	Організація режиму дня в різних вікових групах.	2
11	Врахуванн індивідуальних особливостей дитини при організації режиму в умовах дитячого садка і сім'ї	2
12	Гігієнічна культура як частина загальної культури людини.	2
13	Зміст культурно-гігієнічних навичок дітей різних вікових груп.	2
14	Методика і умови формування культурно-гігієнічних навичок.	2
15	Формування у дошкільників потреби у валеологічних знаннях.	2
16	Перцептивні дії як основа формування сенсорної культури дітей.	2
17	Розвиток сенсорних здібностей дітей у процесі діяльності.	2
18	Особливості сенсорного виховання у групах раннього віку.	2
19	Дидактична гра як засіб сенсорного розвитку дітей.	2
20	Роль конструктивної діяльності у сенсорному вихованні.	2
21	Сенсорне виховання у зображувальній діяльності дітей.	2
22	Удосконалення сенсорних умінь і навичок дітей у процесі трудової діяльності.	2
23	Визначення рівня сенсорного розвитку дітей в різних вікових групах.	2
24	Аналіз реалізації завдань сенсорного розвитку в програмах виховання і навчання дітей дошкільного віку.	2
25	Роль занять у сенсорному розвитку дітей.	2
25	Спостереження та аналіз процесу сенсорного виховання дітей в різних видах діяльності.	2
27	Роль вихователя у розв'язанні завдань сенсорного розвитку дітей у різних вікових групах.	2
28	Сутність поняття «гуманізм». Завдання виховання у	2

	дошкільників гуманного ставлення до оточуючих.	
29	Розвиток емоційної сфери дитини дошкільного віку. Роль соціальних емоцій у моральному вихованні дітей.	2
30	Шляхи і засоби виховання гуманних почуттів у дошкільників.	2
31	Роль художньої літератури у вихованні гуманних почуттів.	2
32	Становлення вольової поведінки у дітей раннього та дошкільного віку.	2
36	Роль вихователя у створенні педагогічних умов розвитку гуманних взаємин дітей дошкільного віку.	2
37	Особливості дружніх стосунків дітей, мотиви дитячої дружби та її розвиток.	2
38	Етапи становлення дитячого колективу.	2
39	Спільна діяльність дітей як чинник розвитку колективних взаємин.	2
40	Виховання самостійності у дошкільному віці.	2
41	Виховання чесності і правдивості у дітей. Розвиток почуття справедливості.	2
42	Можливості розвитку у дошкільнят відповідальності та почуття обов'язку.	2
43	Виховання у дошкільників почуття самоповаги і власної гідності.	2
44	Завдання виховання у дітей дошкільного віку любові до рідного краю.	2
45	Шляхи, засоби і методи формування у дітей любові до Батьківщини.	2
46	Формування у дошкільників уявлень про рід і родовід.	2
47	Народознавство як складова частина патріотичного виховання дошкільників	2
48	Роль знань у соціалізації особистості дитини.	2
49	Діяльність як умова формування соціального досвіду дітей.	2
50	Засоби і методи ознайомлення дітей із соціальною дійсністю.	2
51	Завдання і зміст правового виховання дітей дошкільного віку.	2
52	Зміст роботи в дитячому садку по вихованню у дітей любові до рідного краю, залученню до культури рідного народу.	2
53	Аналіз обладнання «народної світлиці» (кімнати для народознавства) як бази для ознайомлення дітей з	2

	культурою, традиціями та побутом українського народу.	
	РАЗОМ	106

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота студентів передбачає виявлення рівня засвоєння знань, отриманих під час лекційних, практичних занять, охоплює весь зміст навчального курсу.

Вимоги до виконання індивідуальних завдань:

- самостійність виконання;
- креативність;
- можливість практичного використання у подальшій професійній діяльності;
- логічність викладу (для реферату, доповіді, статті), оформлення згідно вимог.

У процесі вивчення курсу «Основи управління дошкільною освітою» кожному студенту необхідно виконати індивідуальне завдання (творче, дослідницьке та ін.). Це може бути повідомлення, реферат, виконання творчого завдання. Якщо студент буде писати реферат, він повинен дотримуватись таких вимог: обсяг реферату – 10-15 сторінок з обов'язковим висвітленням індивідуальної позиції автора щодо проблеми; реферат повинен містити такі структурні компоненти (тительна сторінка із зазначенням назви кафедри, теми, групи, прізвища та імені студента, року виконання), план, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел. Якщо студент обрав для виконання інші види робіт (повідомлення, вирішення творчого завдання та ін.) основна вимога до їх виконання – самостійність, креативність, логічність викладу матеріалу, вміння обґрунтувати власну позицію.

Тематика індивідуально-дослідних завдань:

- Прогляньте і проаналізуйте заняття із зображувальної діяльності, в процесі якого у дітей виховується інтерес до української на рідній творчості.
- Складіть перелік питань, відповіді на які виявляють уявлення дітей про свої рідне місто, рідну країну, її столицю. Визначіть, чи ви ходять їхні уявлення про Батьківщину за межі рідного міста, де вони народились.
- Апробуйте у роботі з дітьми наступні проєктивні методики:
 - 1) Уяви собі, що ти — відомий художник. За допомогою ілюстрацій ти хочеш розповісти дітям, які ніколи не бачили твого міста, про його найцікавіші місця, визначні пам'ятки. Що б ти намалював?
 - 2) Уяви собі, що ти приїхав до іншої країни. Що б ти розповів тамтешнім малюкам про Україну, про своє рідне місто?
- З метою виявлення уявлень дітей про культуру рідного народу проведіть з ними індивідуальні бесіди за такими питаннями:

1) Чи знаєш ти українські казки або казки інших народів? Які з них ти можеш розповісти?

2) Як називається твоя улюблена казка? Хто її автор? Перекажи їй.

3) Як називається твоя улюблена пісня? Чим тобі подобаються українські народні пісні?

4) Який танок ти запропонував би станцювати, щоб усім було весело? Які українські народні танці ти знаєш?

5) Які звичаї українського народу тобі знайомі? Як ти їх дотримуєшся?

6) Яких ти знаєш видатних людей нашої Вітчизни? Розкажи про них.

• Підготуйте реферативні виступи за такими напрямками:

1) Проблема трудового виховання дітей дошкільного віку в історико-педагогічній ретроспективі.

2) Проблема трудового виховання дошкільників у сучасних наукових дослідженнях.

• Охарактеризуйте зв'язок гри і трудової діяльності дітей. Запропонуйте шляхи використання ігрової діяльності у підготовці дітей до праці. З цією метою проаналізуйте використання результатів трудової діяльності дітей у іграх, які ви спостерігали в дитячому садку.

• Під час навчальної практики поспостерігайте за трудовою діяльністю дітей і визначіть мотиви їхньої діяльності. Які мотиви трудової діяльності переважають у молодших дошкільників? Зробіть висновок щодо рівня сформованості у старших дошкільників суспільних мотивів праці. Під впливом яких умов формуються означені мотиви?

• Зробіть порівняльний аналіз завдань трудового виховання дітей у чинних програмах виховання. Результати оформіть у таблицю.

• доберіть з народної мудрості вислови щодо значення праці у житті людини.

• Вирішіть педагогічну ситуацію: Часто діти беруться за цікаву, привабливу роботу і з задоволенням виконують її протягом тривалого часу. А корисна, але неприваблива справа просувається повільно, діти працюють без особливого ентузіазму. Поясніть причину та запропонуйте способи вирішення означеної проблеми. Як повинен вчинити вихователь в такій ситуації?

• Оформіть таблицю, в якій відобразить ускладнення змісту всіх видів праці дошкільників від груп до групи.

• Складіть таблицю „Планування праці дітей на тиждень”, в якій відобразить форми організації праці дітей у кожній віковій групі. Зазначте частоту організації доручень, чергувань, колективної праці всієї групи протягом тижня, число учасників у даних формах, приблизну тривалість роботи. Доведіть, що таке планування забезпечить систематичність і достатність участі в трудовій діяльності кожної дитини.

• Запропонуйте зміст доручень для дітей різних вікових груп (у приміщенні, на ділянці дошкільного закладу, в різні пори року). Обґрунтуйте їх значення.

• Під час навчальної практики поспостерігайте за роботою вихователя, який керує роботою чергових. Визначіть прийоми, спрямовані на навчання

дітей трудовим навичкам, узгодження дітьми питань, що виникають, виховання відповідального ставлення до своїх обов'язків.

- Вирішіть педагогічну ситуацію: На будь-яку пропозицію вихователя виконати певну роботу дитина відповідає: < не мію!> Назвіть причини такої поведінки дитини. Як змінити психологічну установку дитини?

- Запропонуйте цікаві способи залучення дітей молодшого дошкільного віку до участі у найпростіших видах праці. Які педагогічні умови сприятимуть ефективному залученню дітей?

- Визначіть завдання родинного виховання дітей у різних видах трудової діяльності в сім'ї для консультування батьків (наприклад, «Виховання у дітей бережного ставлення до речей в процесі трудового виховання в сім'ї», «Постійні трудові доручення дитини в сім'ї як засіб виховання», «З досвіду організації спільної трудової діяльності дітей і дорослих у сім'ї», «Художня праця як засіб залучення дітей до родинних традицій трудового виховання»).
- Під час навчальної практики поспостерігайте за трудовою діяльністю дошкільників і визначіть особливості їх поведінки. Результати оформіть у таблицю за такими показниками:

- виявляє самостійність;
- виявляє відповідальність;
- виявляє ініціативу;
- захоплюється роботою;
- працює зосереджено;
- потребує постійного контролю;
- вимагає нагадування;
- потребує неодноразового нагадування;
- повільно включається у роботу;
- відволікається від роботи.

- Проаналізуйте зміст сучасних програм виховання в дитячому садку щодо ознайомлення дітей з працею дорослих. Покажіть залежність ускладнення виховних завдань від зростання обсягу знань і уявлень дітей.

- Визначіть і обґрунтуйте педагогічні умови забезпечення ефективного сприйняття дітьми праці дорослих.

- Продумайте підготовку вихователя до екскурсії за межі дитячого садка (об'єкт спостереження — за вибором), враховуючи вікові можливості дітей.

- Підберіть художні засоби (художні твори, ілюстративний матеріал тощо) для ознайомлення дітей з професіями дорослих та їх працею. Які морально-трудова завдання ви будете розв'язувати за допомогою цих засобів?

- Вирішіть педагогічну ситуацію:

Вихователька старшої групи запропонувала дітям дізнатися, де і ким працюють їхні мами. Під час бесіди одні вихованці охоче розповідали про своїх мам, інші говорили про них мало і коротко. Валя заявила: «Моя мама нічого не робить, цілий день шие». «Моя лише варить і прибирає», — сказала Оксанка. Миколка на запитання вихователя, де працює його мама, не відповів а почервонів і похнюпився: «Не скажу, ким вона працює!». Вихователька знала, що його

мама працює у пральні дитячого садка. Залишившись наодинці з хлопчиком, вона запитала: «Миколко, чому ти не сказав про мамину роботу?» На що хлопчик відповів: «робота погана — лише пере, а більше нічого. Всі вдома перуть, це не робота».

Назвіть причину подібного ставлення дітей до трудової діяльності дорослих. Які виховні завдання слід вирішити у подальшій роботі вихователю цієї групи?

- Розробіть конспект бесіди для старших дошкільників на тему: „Історія виникнення грошей у суспільстві”.
 - Визначіть умови, які сприяють ефективному засвоєнню дітьми економічних знань, умінь і навичок, підвищенню інтересу до економічних професій.
 - Підготуйте тези лекції для батьків на тему: «Залучення дитини до планування сімейного бюджету».
 - Висловіть своє ставлення до проблеми: «Чи потрібні дітям дошкільного віку кишенькові гроші?» Відповідь обґрунтуйте.
 - Складіть перелік художньої літератури економічного змісту (оповідання, казки-загадки, оповідання-загадки, вірші тощо) для читання і розповідання дітям.
- Відомий культуролог Д. С. Ліхачов зауважив, що людину спочатку слід посадити за стіл з білосніжною скатертиною, а вже потім говорити й про прекрасне таїнство мистецтва. Обґрунтуйте висновок про те, що почуття краси народжується в естетиці побуту. Якими шляхами можна в дошкільному віці прилучити дитину до творення прекрасного в навколишньому житті?
- Розробіть зміст консультації для батьків на тему «Зустріч дітей з прекрасним».
- Проведіть індивідуальні бесіди з дітьми молодшого, середнього, старшого дошкільного віку про те, як дитина розуміє красу. Проаналізуйте особливості розуміння прекрасного дітьми (вибір об'єктів або явищ, їх опис і оцінка, мотивація свого ставлення)
- Проаналізуйте метод «творчих завдань» (Н. О. Ветлугіна) і покажіть можливість його використання в різних видах художньої діяльності дітей.
 - Що ви порадите вихователю щодо підходу до розподілу ролей у постановці спектаклю за казкою? Як залучити до підготовки спектаклю якомога більше дітей? Які види творчої діяльності дітей можна використати при підготовці і проведенні спектаклю?
 - Вирішіть педагогічну ситуацію:
При інсценуванні казки «доктор Айболить» ніхто не погоджується на роль злого Бармалея. Запропонуйте дії вихователя.
 - Під час навчальної практики вивчіть схильність дітей до того чи іншого виду художньої діяльності. Зробіть висновок про те, чи співпадають задатки та інтереси дітей. Що робити з тими малюками, які виявляють інтерес до того чи іншого виду діяльності, а задатків до нього не мають.

- Складіть таблицю класифікацій дитячих ігор (К. Гроос, Ж. Піаже, К. Гарвей, П. Лесгафт та ін.). Порівняйте їх.
- доведіть умовність сучасних класифікацій дитячих ігор.
- Розробіть розгорнутий план доповіді для вихователів на тему: „Гра засіб всебічного розвитку дитини”.
- На прикладах спостережень за іграми дітей під час навчальної практики та вражень свого дитинства доведіть положення про те, що гра є засобом розвитку і виховання дітей дошкільного віку.
- Проаналізуйте асортимент сучасних іграшок в магазинах з точки зору їх відповідності педагогічним вимогам.
- Складіть рекомендації для батьків щодо створення предметно ігрового середовища у сім’ї. Як правильно вибрати іграшку для дошкільника, врахувавши при цьому не лише вік дитини, а й її інтереси?
- Під час навчальної практики охарактеризуйте предметно-ігрове середовище певної вікової групи дошкільного закладу. Аргументуйте доцільність його організації: взаємодію дитини і навколишнього світу, спрямування цього процесу дорослими, вплив грамотно організованого предметно-ігрового середовища на розвиток особистості дошкільника тощо.
- Розробіть конспект заняття мистецтвознавчого характеру для узагальнення знань дітей по ознайомленню з певним видом української народної декоративно іграшки.
- Висловіть своє ставлення до іграшок мілітаристського спрямування. Відповідь обґрунтуйте.
- Вирішіть педагогічну ситуацію:

Дітям молодшої групи для гри дали старенькі кубики, а з нового будівельного матеріалу вихователь побудував висотний будинок. „Це для оформлення групи. Діти маленькі, будувати ще не вміють, нехай вчаться будувати старим будівельним матеріалом!” — пояснює студентам педагог.

Висловіть свій погляд на дану ситуацію. Чи можуть бути в груповій кімнаті іграшки для прикраси? Які вимоги висуваються до підбору іграшок та їх розташування в групі?

- Вирішіть педагогічну ситуацію:

Деякі батьки обурюються: «Що, тобі не вистачає іграшок?! Різний мотлох додому тягнеш!» Вони безжалісно викидають палички, камінці або фантики, якими дорожать діти.

Чи праві в такій ситуації батьки? Чим можна пояснити прагнення дітей гратися з таким покидьковим матеріалом? Яку роль він відіграє в житті дитини?

7. Форма підсумкового контролю успішності навчання : Залік (2, 5 семестри) , екзамен (8 семестр).

Екзамен та заліки з курсу проводиться згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Східноєвропейського національного

університету імені Лесі Українки в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу» (п.ІV.8.).

Питання до екзамену з курсу

Педагогіка дошкільна

1. Суспільне дошкільне виховання – першопочаткова ланка в системі безперервної освіти. Загальна характеристика суспільного дошкільного виховання.
2. Проблема становлення національного дитячого садка. Розвиток мережі дошкільних закладів, їх типи.
3. Дошкільне виховання за кордоном. Зробити порівняльний аналіз суспільного дошкільного виховання кількох країн за схемою: країна, основні типи дошкільних закладів, засновники дошкільного закладу, особливості їх роботи.
4. Дошкільна педагогіка – наука про виховання і навчання дітей дошкільного віку. Своєрідність завдань, змісту та методів дошкільної педагогіки.
5. Природничо-наукові основи дошкільної педагогіки. Зв'язок дошкільної педагогіки з іншими науками, її місце в системі суспільних наук.
6. Фактори виховання. Особистість як об'єкт та суб'єкт виховання.
7. Провідна роль виховання в розвитку дитини.
8. Значення дошкільного дитинства. Акселерація. Кризи дошкільного віку.
9. Поняття розвитку. Взаємодія виховання та розвитку.
10. Роль діяльності та спілкування у формуванні особистості. Організація дитячої діяльності.
11. Педагогічна вікова періодизація дошкільного дитинства. Врахування вікових та індивідуальних особливостей у вихованні та навчанні дітей.
12. Робота з обдарованими дітьми. Основні ознаки обдарованості. Виявлення обдарованих дітей.
13. Робота з педагогічно-занедбаними дітьми. Шляхи подолання педагогічної занедбаності. Профілактика важковиховуваності в дошкільному віці.
14. Мета дошкільного виховання. Створення умов для розвитку дитини в сучасних дошкільних закладах.
15. Завдання дошкільного виховання. Концепція дошкільного виховання.
16. Роль вихователя та його відповідальність за розвиток особистості. Основні особисті якості вихователя. Знання та педагогічні здібності вихователя.
17. Перші програмні документи в галузі дошкільного виховання. Спроби вдосконалення програм. Принципи побудови програм. Варіативність та альтернативність програм.
18. Проблеми виховання дітей раннього віку. Зарубіжні концепції розвитку дитини у перші роки життя.
19. Мета виховання дітей дошкільного віку. Складові частини виховання дітей дошкільного віку.
20. Вікові етапи та особливості розвитку дітей першого року життя.

21. Завдання виховання дітей першого року життя. Режим дня та організація режимних процесів дітей першого року життя.
22. Розвиток дитини другого року життя. Режим і організація життя від одного до двох років.
23. Характеристика розвитку дітей третього року життя. Розвиток основних рухів, мови, уваги, мислення мови, моральних якостей дітей третього року життя. Режим дня у групі третього року життя.
24. Фізичне виховання і фізичний розвиток. Основи теорії фізичного виховання дітей. Створення системи фізичного виховання в нашій державі. Значення досвіду кращих педагогів для розвитку теорії фізичного виховання.
25. Основні принципи теорії фізичного виховання. Засоби фізичного виховання дітей. Форми роботи з фізичного виховання.
26. Гігієнічні вимоги, які сприяють фізичному розвитку дітей дошкільного віку. Режим та принципи його побудови.
27. Розумове виховання та розумовий розвиток. Основи теорії розумового виховання. Методологічна основа розумового виховання. Завдання розумового розвитку дитини.
28. Заняття як провідна форма навчання в дитячому садку. Види занять. Вимоги до організації занять.
29. Екологічне виховання дітей дошкільного віку. Зміст та методи екологічного виховання дітей дошкільного віку. Форми організації роботи по екологічному вихованню.
30. Сенсорний розвиток. Сенсорний еталон. Сенсорне виховання. Сенсорне виховання в системах Ф.Фребеля, М.Монтесорі, О.Декролі.
31. Провідна роль навчання в розумовому розвитку дитини. Формування передумов навчальної діяльності. Дидактичні принципи навчання в дитячому садку.
32. Методи навчання, їх класифікація. Форми організації навчання
33. Методи розумового виховання. Класифікація методів. Форми роботи з розумового виховання у різних вікових групах.
34. Поняття моралі. Видатні педагоги про моральне виховання маленьких дітей. Засоби морального виховання дітей дошкільного віку.
35. Зміст морального виховання. Метод і умови морального виховання. Форми роботи по моральному вихованню з дошкільниками.
36. Теоретичні основи трудового виховання дітей дошкільного віку. Своєрідність праці дітей дошкільного віку.
37. Завдання трудового виховання. Види праці дітей. Форми роботи з трудового виховання.
38. Принципи організації трудової діяльності дітей дошкільного віку. Види праці дітей. Колективна праця дітей, її зміст та види. Ознайомлення дітей з працею дорослих.
39. Основи теорії естетичного виховання. Завдання естетичного виховання дітей дошкільного віку. Форми роботи з естетичного виховання з дошкільниками.
40. Зміст і засоби естетичного виховання.

41. Поняття про педагогічний процес. Складність та різноманітність педагогічного процесу.
42. Комплексне розв'язання навчальних та виховних завдань на заняттях, іграх та самостійній діяльності.
43. Особливості організації життя в різновіковій групі. Організація педагогічного процесу в різновікових групах. Особливості планування в різновіковій групі.
44. Планування роботи в дошкільному закладі. Теоретичні основи планування. Значення планування. Програма виховання та навчання в дитячому садку – основа планування.
45. Значення сім'ї в житті людини. Українське законодавство про сім'ю. Єдність цілей суспільного та сімейного виховання.
46. Мотиви взаємодії вихователя з батьками. Умови успішної співпраці вихователя з батьками. Причини конфліктів та непорозумінь.
47. Педагогічна освіта батьків. Різноманітність форм та методів педагогічної пропаганди. Форми роботи дитячого садка з сім'єю.
48. Особливості і умови сімейного виховання. Проблеми виховання дошкільників в сім'ї. Типові помилки й труднощі батьків. Використання кращих традицій народної педагогіки, дитячої літератури, мистецтва в сімейному вихованні.
49. Основні завдання наступності у роботі дитячого садка і школи. Значення дошкільної підготовки для успішного навчання в школі.
50. Особливості виховної і навчальної роботи в підготовчій до школи групі. Робота підготовчої до школи групи.
51. Поняття готовності дитини до навчання в школі. Визначення готовності дитини до навчання в школі.
52. Гра – провідний вид діяльності дітей дошкільного віку. Походження гри.
53. Гра – засіб всебічного розвитку дитини. Класифікація ігор.
54. Виховна і освітня цінність іграшки. Історія іграшки. Народна іграшка. Види іграшок. Вимоги до іграшок
55. Творча гра та її виховні можливості.
56. Сюжетно-рольові ігри дошкільників. Передумови розвитку сюжетно-рольової гри в ранньому віці.
57. Театралізовані та будівельно-конструктивні ігри.
58. Дидактичні ігри. Значення та особливості дидактичних ігор. Структура дидактичної гри.
59. Народні ігри, їх місце та значення в навчально-виховному процесі.
60. Нормативно-правові документи, що регламентують діяльність сучасного дошкільного закладу

8. Методи навчання

Лекція, бесіда, дискусія, проблемний виклад навчального матеріалу, евристичний метод, дослідницький метод, метод проєктів, практичні методи (вправи).

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Складові діагностики	Методи	Засоби
Діагностика цільового компоненту педагогічного процесу	Спостереження, аналіз	Підручники, посібники
Діагностика індивідуальних особливостей студентів	Тестування, аналіз робіт	Тести, письмові роботи студентів
Діагностика мотивів навчання	Анкетування, бесіда	Анкети
Діагностика міжособистісних взаємин	Метод соціометрії	Опитувальники
Діагностика якості освіти	Опитування, тестування	Комп'ютери, педагогічна практика
Діагностика інтелектуального розвитку студента	Бесіда, опитування, тестування, інтерв'ю	Тести, опитувальники, комп'ютери

10. Розподіл балів, які отримують студенти

2 семестр (залік)

Модуль 1 (Поточний контроль)									Модуль 2 (ІНДЗ)	Модуль 3 (Модульний контроль)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	КР			
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	60	100

5 семестр (залік)

Модуль 1 (Поточний контроль)												Модуль 2 (ІНДЗ)	Модуль 3 (Модульний контроль)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3									
T1	T2	T3	T4	КР	T5	T6	T7	T8	T9	T10	КР			
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	60	100

8 семестр (екзамен)

Модуль 1 (Поточний контроль)																Модуль 2 (ІНДЗ)	Модуль 3 (Модульний контроль)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 4								Змістовий модуль 5										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	КР	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	КР			
2	2	2	2	2	2	2	4	2	2	2	2	2	2	2	4	12	60	100

Модуль 2

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (навчальний проект) – 7 балів.

Враховується:

- оформлення дослідження (титульна сторінка, план, висновки, списку використаних джерел);
- відповідність змісту темі індивідуально-дослідницького завдання;
- повнота відображення змісту проблеми;
- наявність узагальнюючих таблиць, структурних блок-схем;
- обсяг опрацьованих інформаційних джерел;
- розробка та захист матеріалів презентації;
- практично-методична цінність виконаної роботи;
- чіткість категоріального апарату;
- аналіз нормативних документів;
- наявність власної позиції автора щодо досліджуваної проблеми.

Модуль 3

Модульні контрольні роботи (форма проведення: тестування) – 60 балів.

Загальна кількість балів визначається підсумовуванням балів, які були отримані

студентом на основі виконання контрольних завдань з кожного змістового модуля.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
75 - 81	C	
67 -74	D	Задовільно
60 - 66	E	
1 – 59	Fx	Незадовільно

11. Методичне забезпечення

CD-R №3 «Педагогіка дошкільна»

12.Список наукових джерел

1. Авраменкова В.В. Социальная психология детства: развитие отношений ребенка в детской субкультуре. М., Воронеж, 2000. 416 с.
2. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку "Я у Світі"/ наук. ред. та упоряд. О.Л. Кононко. – К.: Світич, 2008.-430 с.
3. Базовий компонент дошкільної освіти України: Науковий керівник: А. М. Богуш— К.: Видавництво, 2012. - 26 с.
4. Гаубас С. М. Особливості статевого виховання дітей різного віку в сучасних умовах // Все для вчителя. - 2006. - № 1 - 2. - С. 22-25.
5. Гончаренко С. Український педагогічний словник. - К.: Либідь, 1997.-450 с.
6. Городнова Н. Гендерний розвиток особистості. - К. Шкільний світ, 2008. - 128 с.
7. Діти і соціум: Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: Монографія/ А.М. Богуш, Л.О. Варяниця, Н.В. Гавриш та ін.; Заг. ред.. Н.В. Гавриш. – Луганськ: Альма-матер, 2006. – 368 с.
8. Дитина: Програма виховання і навчання дітей дошкільного віку / Ред. Н. Лебідь, Г. Пилипчак. - К.: Богдана, 2010. - 327 с.
9. Закон України "Про дошкільну освіту". – К. : Ред. ж-лу "Дошкільне виховання", 2001. – 56 с.
10. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: [наук. метод. посіб.] / наук. ред. О. Л. Кононко. – К. : Ред. ж-лу "Дошкільне виховання", 2003. – 243 с.
11. Конституція України. - К.: Українська правнича фундація, 1996. -55 с.
- 12.Короткова Н.А. Сюжетно-рольова гра старших дошкільників /Н.А. Короткова //Дитина в дитячому саду. - 2006. - № 2. - С. 84 - 87
- 13.Короткова Н. А. Образовательный процесс в группах детей дошкольного возраста. – М.: ЛИНКА-ПРЕСС, 2007. – 208 с.

14. Макаренко А. С. Книга для батьків. - К.: Радянська школа, 1980. - С. 183.
15. Малятко: Програма виховання і навчання дітей дошкільного віку / Ред. 3. П. Плохій. - К., 1999. - 150 с.
16. Меджеріцкая Д.В. Воспитателю о детской игре: [пособие для воспитателя детского сада] / Д.В. Меджеріцкая. – М., 1982. – 221 с.
17. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: „Академвидав", 2004. - 456 с.
18. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» // Палітра педагога. – 2010.– №4.– С.4-26.
19. Аванесова В.Н. Обучение самых маленьких в детском саду. – М.: Просвещение, 1986.
20. Аксарина Н. Адаптація дітей при поступленні в дошкільне учреждение / Н. Аксарина. – М. : Просвещение, 1989. – 284 с.
21. Аркин Е.А. Ребёнок в дошкольные годы. – М.: Просвещение, 1968.
22. Артемова Л. Вчися, граючись / Л. Артемова. – К. : ТОМІРІС, 1995. – 112 с.
23. Артемова Л.В. Театрализованные игры дошкольников. – М.: Просвещение, 1991.
24. Артемова Л.В. Формування суспільної направленості дитини в грі. - К., 1988.
25. Артемова Л.В. Моральне виховання дошкільників. – К.: Рад. шк., 1974.
26. Богуш А.М., Лисенко Н.В. Українське народознавство у дошкільному закладі. - К.: Вища шк., 1994.
27. Бондаренко А.К. Дидактические игры в детском саду.- М., 1991.
28. Буре Р.С., Година Г.Н. Учите детей трудиться. - М.: Просвещение, 1983.
29. Буре Р.С., Островская Л.Ф. Воспитатель и дети. - М.: Просвещение, 1985.
30. Бурова А. Організація ігрової діяльності в ДНЗ / А. Бурова // Дошкільне виховання. – 2007. – № 10. – С. 8 – 9.
31. Васильева М.А. Руководство играми детей в дошкольном учреждении. - М, 1986.
32. Васильева А.И. Совершенствование обучения в детском саду,- Минск, 1980.
33. Венгер Л.А., Пилюгина Е.Г. Воспитание сенсорной культуры ребенка.- М.,1988.
34. Вильчковский Е. Психолого-педагогические основы системы физического воспитания дошкольников / Е. Вільчковський. – К. : Світич, - К. : Рад. школа, 1991. – 250 с.
35. Вильчковский Е. Методика физического воспитания детей в детском саду / Е. Вильчковський. – К. : Рад. школа, 1979. – 224 с.
36. Вильчковский Е. Развитие двигательной функции у детей / Е. Вильчковський. – К. : Світич, 1983. – 366 с.
37. Вильчковский Е. Физическое воспитание дошкольников в семье / Е. Вильчковський. – К. : Рад. школа, 1987. - 126 с.
38. Вікова психологія / за ред. Г.С.Костюка.- К., 1977
39. Вільчковський Е. Рухливі ігри в дитячому садку / Е. Вільчковський. – К. : Світич, 1989. – 254 с.

40. Вільчковський Е. Заняття з фізичної культури в дитячому садку / Е. Вільчковський. – К. : Світич, 1985. – 522 с.
41. Вільчковський Е. Критерії оцінювання стану здоров'я, фізичного розвитку та рухової підготовленості дітей дошкільного віку / Е. Вільчковський. – К. : Світич, 1998. – 560 с.
42. Вільчковський Е. Фізичне виховання дітей у дошкільному закладі / Е. Вільчковський. – К. : Світич, 2001. – 415 с.
43. Вільчковський Е. Ранкова гімнастика дошкільників під музику / Е. Вільчковський. – К. : Світич, 1989. – 225 с.
44. Вільчковський Е. Системи фізичного виховання молодших школярів / Е. Вільчковський. – К. : Світич, 1992. – 522 с.
45. Вільчковський Е. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : [навч. посіб.] / Е. Вільчковський. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. – 428 с.
46. Воспитание детей в игре / сост. А.К. Бондаренко, А.И. Матусик.- М., 1983.
47. Воспитание детей дошкольного возраста / Под ред. Л.Н. Проколименко. - К.: Рад. шк., 1990.
48. Воспитание дошкольника в игре /Под ред. В.Г. Нечаевой. - М.: Просвещение, 1990.
49. Воспитание и обучение в детском саду / Под ред. А.В. Запорожца, Т.А. Макаровой. - М.: Педагогика, 1976.
50. Воспитание и обучение детей пятого года жизни / Под ред. В.В. Холмовской. - М.: Просвещение, 1986.
51. Воспитание и обучение детей раннего возраста /Под ред. Н.Л. Павловой. - М.: Просвещение, 1986.
52. Воспитание нравственных чувств у старших дошкольников / Под ред. А.М. Виноградовой. - М., 1980.
53. Воспитание нравственных чувств у старших дошкольников. - М.: Просвещение, 1989.
54. Воспитателю о работа с семьей. - М.: Просвещение, 1989.
55. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія. – К.: Вища школа, 2005. – 237с.
56. Генезис сенсорних способностей / под ред. Л.А. Венгера.- М., 1976.
57. Губко О.Т. Історія педагогіки України: витoki, пошуки і проблеми. - К.: Рад.шк., 1992.
58. Детский сад и семья /Под ред. М.А. Марковой. - М.: Просвещение, 1979.
59. Диагностика умственного развития дошкольника /Под ред. Л.А. Венгер, В.В. Холмовской. - М.; Педагогика, 1978.
60. Дидактические игры и занятия с детьми раннего возраста. - М.: Просвещение, 1985.
61. Дидактические игры и упражнения по сенсорному воспитанию дошкольников. -М., 1978.
62. Дитина: програма. Орієнтовний зміст виховання і навчання дітей 3-7 років у дитячих закладах. - К., 1992.
63. Довженюк Г.В. Український дитячий фольклор. - К., 1981.

64. Дошкільна педагогіка /за ред. Сохіна, Ядешко.-К.,1986.
65. Дошкільна педагогічна психологія / за ред. Д.Ф.Ніколенка - К., 1987.
66. Дошкольная педагогика / под ред. Логиновой Г.О. - М., 1986.
67. Дошкольная педагогика /Под ред. В.И. Логиновой, П.Г. Саморуковой. - М., 1978.
68. Жуковская Р.И. Игра и её педагогическое значение.- М., 1975.
69. Збірник законодавчих і нормативних актів про дошкільну освіту / упоряд. : Бакуленко В. – 5-те вид., оновл. – Запоріжжя : ТОВ “Ліпс” ЛТД, 2007. – 356 с.
70. Зворыгина Е.В. Первые сюжетные игры малышей.- М., 1988.
71. Игра дошкольника /Под ред. С.Л. Новоселовой. - М.: Педагогика, 1989.
72. Игрушки и пособия для детского сада. - М.; Просвещение, 1982.
73. Изгаршева В.М. Игрушки и пособия для детского сада. - М., 1987.
74. Казакова Т.Г. Развивайте у дошкольников творчество.- М., 1985.
75. Калиниченко Н.П. Софія Русова. - К.: Рад.шк., 1991.
76. Ковальчук Я.И. Индивидуальный подход в воспитании ребенка. - М.: Просвещение, 1985.
77. Кондратенко Т.Д., Котирло В.К. Обучение старших дошкольников.- К., 1986.
78. Кондратова В.В. Розумове виховання дошкільників.- К., 1979.
79. Кононенко Е.Л. Трудовое воспитание детей в семье. - К.: Рад. шк., 1987.
80. Корчак Я. Избранные педагогические произведения. - М.: Педагогика, 1979
81. Котирло В.К., Ладывир С.А. Детский сад и семья. - К., 1984.
82. Крупська Н.К. Про дошкільне виховання. - К.; Рад. шк., 1989.
83. Куцапова Л.В. Конструирование в детском саду. - М., 1990.
84. Лаврентьева Г.П. Культура общения дошкольников. - К.: Рад. шк., 1988.
85. Левин-Щирин Ф.С., Менджеричка Д.В. Воспитание и обучение детей 3-7 лет: Учеб. пособ. - М.: Педагогика, 1975.
86. Лейтес П.С. Способности и одаренность в детские годы. - М.: Знание, 1984.
87. Леонтьев А.И. Психологические основы дошкольной игры. Избр. психол. произведения. В 2-х т.- М., 1983.
88. Лешли Д. Работать с маленькими детьми /Пер. с англ. - М.: Просвещение, 1990.
89. Лисенко Н.В. Від почуттів до дії. Формування екологічної свідомості // Дошкільне виховання.- 1996.-№7
90. Лисенко Н.В. Екологічна культура вихователя дошкільного закладу.- К., 1993.
91. Лисенко Н.В. Екологічне виховання дошкільників.- К., 1993.
92. Лисенко Н.В. Екологія виховання молодших школярів.- К., 1993.
93. Лисенко Н.В. Практична екологія // Дошкільне виховання .- 1997.- № 2. 29.
94. Лисенко Н.В. Формування першооснов екологічної культури дошкільнят // Педагогіка і психологія. - 1995
95. Лиштван З.В. Игры и занятия со строительным материалом в детском саду. - М.: Просвещение, 1967.
96. Лозова В.І., Москаленко П.Г., Троцько Г.В. Педагогіка.- К., 1993.

97. Люблінська Г.О. Дитяча психологія.- К., 1973
98. Макаренко А.С. Книга для батьків. - К.: Рад. шк., 1984.
99. Малаляк: Програма виховання для дітей дошкільного віку.- К., 1991. - Розділ "Гра".
100. Масару Ибуки. После трех уже поздно. - М.: Просвещение, 1992.
101. Менджеричкая Д.В. Воспитателю о детской игре.- М., 1982.
102. Метод научной педагогики Марии Монтессори.- К., 1992.
103. Методичні аспекти реалізації Базової програми розвитку дітей дошкільного віку "Я у Світі" / О. Кононко, З. Плохій, А. Гончаренко. – К. : Світич, 2009. – 208 с.
104. Мир Детства. Дошкольник. - М.: Педагогика, 1979.
105. Миронов А.И. Критические периоды детства. - М.; Знание, 1979.
106. Народознавство в дошкільному закладі: Метод. рекомендації для вихователів дошкільних закладів /Упор. О.Н. Макаренко. – Тернопіль, 1993.
107. Наумов Л.А. За годом год. - М.: Знание, 1978.
108. Нормативні документи для завідуючих ДНЗ / упоряд. : Чала Т. – Х. : Вид. група "Основа", 2008. – 528 с. – (Серія "ДНЗ Керівнику")
109. Нравственное воспитание в детском саду /Под ред. В.Г. Нечаевой, Т.А. Марковой. - М.: Просвещение, 1989.
110. Одаренные дети / Пер. с англ. - М.: Прогресс, 1991.
111. Основи дошкільної педагогіки / за ред. Т.І. Поніманської- К., 1998.
112. Основи естетического воспитания / под ред. Н.О.Кушаева.- М., 1986.
113. Основы дошкольной педагогики /под ред. О.В.Запорожца, Т.А.Марковой - М., 1980.
114. Основы педагогического мастерства /Под ред. И.А. Зязюна. - К.: Рад.шк., 1987.
115. Осокина Т.И., Тимофеева К.Л., Фурмина Л.С. Игры и развлечения на воздухе. - М.: Просвещение, 1983.
116. Павленчик В. Формування дружніх взаємин у спільній праці // Дошкільне виховання. - 1982. - № 3.
117. Педагогічний пошук. - К.: Рад. шк., 1988.
118. Печора К.Л., Пантюхина Г.В., Голубева Л.Г. Дети раннего возраста в дошкольных учреждениях. - М., 1986.
119. Пилюгина Е.Г. Занятия по сенсорному воспитанию.- М., 1983.
120. Підготовча до школи група в дитячому садку - К.: Рад. шк., 1989.
121. Праздники и развлечения в детском саду. - М.: Просвещение, 1982.
122. Приходько Ю.О. Формування позитивних взаємин у дитячому колективі. -К.: Рад. шк., 1987.
123. Про впровадження Програми розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт». Наказ МОН України від 23.11.2010 №1111 // Палітра педагога. – 2010.– №6.– С.3.
124. Про освіту: Закон України. – Освіта, 1991. 25 червня.
125. Програма формування основ гуманістичної спрямованості особистості в дошкільному віці / Укл. П.А.Держович. - К., 1992.

126. Проколиенко Л.П., Котырло В.К. Воспитание гуманных чувств у детей. - К.: Рад. шк., 1987.
127. Проскура О. С.Ф. Русова, її концепція українського дитячого садка // Дошкільне виховання. - 1991. - № 10.
128. Психология и педагогика игры дошкольника / под ред. А.В. Запорожца.- М.,1966.
129. Руководство играми детей в дошкольных учреждениях /под ред. М.А.Васильевой-М., 1986.
130. Русова С.Ф. Дошкільне виховання. - Катеринослав, 1918.
131. Сенсорное воспитание в детском саду / Под ред. П.Н. Поддьякова, В.Н. Аванесовой. - М.: Просвещение, 1981.
132. Система эстетического воспитания в детском саду / Под ред. Н.А. Ветлугиной. - М.: Просвещение, 1962.
133. Смирнова Е.И. Современный дошкольник: особенности игровой деятельности / Е.И. Смирнова //Дошкольное воспитание. – 2002. - № 4. – С. 70-74
134. Сорокіна А.І. Дидактические игры в детском саду.- М., 1982.
135. Старша група в дитячому садку. - К.: Рад. шк., 1985.
136. Створення умов природного розвитку дітей у системі дошкільного виховання / Укл. Л.А. Блудова, 1992.
137. Стельмахович М.Г. Народна педагогіка.- К., 1985.
138. Стельмахович М.Г. Народне дитинознавство. - К., 1991.
139. Сухомлинський В. Як виховувати справжню людину / В. Сухомлинський. – К., 1976. – 194 с.
140. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям. - К.: Рад. шк., 1971.
141. Сянавко Є.І. Українська етнопедагогіка в її історичному розвитку. - К., 1974.
142. Театрализованные игры дошкольников .- М., 1990.
143. Титаренко Т.М. Нравственное воспитание дошкольника в семье. К.: Рад. шк., 1987.
144. Трудовое воспитание детей дошкольного возраста /Под ред. М.А. Впсильевой. - М.: Просвещение, 1984.
145. Умственное воспитание детей дошкольного возраста / Под ред. Н.П. Поддьяковой, Ф.А. Сохина. - М.: Просвещение, 1988.
146. Усова А.П. Обучение в детском саду. - М.: Просвещение, 1981.
147. Ушинський К. Вибрані педагогічні твори / К. Ушинський. – К. : Радян. школа, 1983. – Т. 1.– 488 с.
148. Ушинський К.Д. Про народність у громадському вихованні // Вибрані педагогічні твори: У 2 т. - К.: Рад. шк., 1983. - Т. I. - С. 43-103.
149. Фіголь Д.І. Українська народна дитяча іграшка.- К., 1956.
150. Флєрина Е.А. Игра и игрушка. - М.: Просвещение, 1969.
151. Формирование взаимоотношений детей в детском саду и семье /Под ред. В.К. Котырло. - М.: Просвещение, 1987.
152. Формирование коллективистских взаимоотношений детей старшего дошкольного возраста. - М.; Просвещение, 1968.

153. Художественное творчество в детском саду /Под ред. П.А. Ветлугиной. - М.: Просвещение, 1974.
154. Художня творчість і дитина / за ред. Н.О. Ветлугіної. - М., 1972.
155. Шелестова Л. Формуємо світогляд / Людмила Шелестова // Дошкільне виховання. - 2010. - № 11. - С. 6 - 9.
156. Эльконин Д.Б. Психология игры /Д.Б. Эльконин. - М., 1999. – 211 с.
157. Эльконин Д.Б. Ролевая игра - ведущий тип деятельности детей дошкольного возраста. Детская психология: [уч. пособ. для студ. высш. учеб. заведений] / Д.Б. Эльконин. - М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 229 с.
158. Эриксон Э.Г. Детство и общество. / Пер. с англ. и научн. ред. А.А. Алексеева - СПб.: Ленато, АСТ, Фонд «Университетская книга», 1996. - 592 с.
159. Эстетическое воспитание в детском саду /Под ред. Н.А. Ветлугиной. - М.: Просвещение, 1985.
160. Янківська О.П. Дидактичні ігри в дитячому садку.- К., 1985.
161. Яшник С.В. Гендерний підхід у вихованні: Методичні рекомендації / С.В. Яшник. – К.: НАУ, 2008. – 32 с.

Законо України.

1. „Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу”, № 2442-VI від 06.07.2010.
2. [„Про дошкільну освіту”](#), № 2628-III від 11.07.2001.
3. „Про інноваційну діяльність”, [№ 40-IV](#) від 04.07.2002.
4. „Про оздоровлення та відпочинок дітей”, № 375-VI від 04.09.2008.
5. „Про освіту”, № 1060-XII від 23.05.1991.

Укази Президента України.

1. „Про проведення у 2013 році в Україні Року дитячої творчості”. Указ Президента України № 756/2012 від 28 грудня 2012 року.

Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України.

1. „Питання штатного розпису дошкільних навчальних закладів”, № 1122 від 05.10. 2009.
2. [„Про вдосконалення системи організації роботи з виховання дітей та молодів позашкільних навчальних закладах”](#), № 1301 від 20.08.2003.
3. „Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року”, № 629 від 13.04.2011.
4. „Про затвердження Положення про дошкільний навчальний заклад”, № 305 від 12.03.2003.
5. „Про затвердження Положення про навчально-виховний комплекс „дошкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад”

„загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад”, № 306 від 12.03.2003.

6. „Про затвердження положення про центр розвитку дитини” № 124 від 05.10.2009.

7. „Про затвердження порядку медичного обслуговування дітей у дошкільних навчальних закладах”, № 826 від 14.06.2002.

8. [„Про затвердження Типового положення про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку”](#), № 422 від 28.04.2009.

Накази, рішення колегії та листи Міністерства освіти і науки України.

1. „Планування роботи в дошкільних навчальних закладах”, лист № 1/9-455 від 03.07.2009.

2. „Порядок державної атестації загальноосвітніх, дошкільних та позашкільних навчальних закладів”, наказ № 658 від 24.07.2001.

3. „Про використання приміщень дошкільних навчальних закладів”, лист № 1/9-335 від 23.05.2008.

4. „Про внесення змін до Порядку державної атестації загальноосвітніх, дошкільних та позашкільних навчальних закладів”, наказ № 658 від 16.08.2004.

5. „Про доплату за перевищення планової наповнюваності груп”, лист № 1/9-764 від 26.11.2008.

6. „Про дошкільну освіту”, лист № 1/9-666 від 27.09.2010.

7. „Про забезпечення взаємодії в освітній роботі з дітьми старшого дошкільного і молодшого шкільного віку”, лист № 1/9-634 від 19.08.2011.

8. „Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (нова редакція)”, наказ № 615 від 22.05.2012.

9. „Про затвердження Інструкції з організації охорони життя і здоров'я дітей у дошкільних навчальних закладах”, наказ № 985 від 28.10.2008.

10. „Про затвердження Інструкції з організації харчування дітей у дошкільних навчальних закладах”, спільний наказ Міністерства охорони здоров'я України № 298/227 від 17.04.2006.

11. „ «Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс професійної майстерності педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів “Вихователь року”»», наказ № 582 від 15.05.2012.

12. „Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності”, наказ № 522 від 07.11.2000.

ІНТЕРНЕТ РЕСУРСИ

1. www.education.gov.ua – сайт Міністерства освіти і науки України.

2. www.tnpu.edu.ua – сайт Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка.

3. www.nbuv.gov.ua – сайт Національної бібліотеки ім. В. Вернадського.

4. www.vdu.edu.ua – сайт Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки.